

**MAREC -
APRIL
1989**

**DUHOVNO
ŽIVLJENJE**

LETO 38

DUHOVNO ŽIVLJENJE

MAREC-APRIL 1989

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Velika noč je največji praznik cerkvenega leta. Po nedoumljivem sklepu božjega usmiljenja je učlovečeni božji sin Jezus Kristus na križu daroval svoje življenje za odrešenje Adamovega rodu. Tretji dan po daritvi do konca je premagal še zadnjega sovražnika — smrt ter vstal v novo, poveljčano življenje, ki se ne bo nikoli izteklo.

Po vstajenju se je najprej prikazal pobožnim ženam in jih tako nagradil za njihovo srčno dobroto in vdanost. Ko je zmehdene in preplašene učence prepričal o svojem vstajenju ter jim dal napotke za njihovo bodoče delovanje pri širjenju njegovega kraljestva, se je dvignil v nebesa na Očetovo desnico, odkoder vodi svojo nevesto — Cerkev vse do dopolnitve časov.

Velika noč ni samo veselo oznanilo Kristusove zmage nad smrtjo, ampak tudi poročstvo našega vstajenja in poveljčanja. Res „nas žalosti usoda smrti, toda tolaži nas obljuba prihodnje nesmrtnosti“. Veselo praznujemo veliko noč, dan zmage življenja nad smrtjo, svetosti nad grehom, ljubezni nad sovraštvom. Prišel bo tudi dan, ko bo vstali Gospod preobrazil naše bomo telo, da bo podobno njegovemu poveljčnemu telesu.

Vsem sodelavcem, naročnikom, bralcem in prijateljem želimo obilje velikonočnega blagoslova. Naj vas ob prazniku preveva posebno notranje veselje, polno pristnega krščanskega upanja.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Jezusove besede s križa

Čeprav je Jezus, pribit na križ, prestajal neznosne bolečine in je bil na videz brez moči, je spregovoril nekaj dragocenih besedi. Med preklinjanjem vojakov in besnenjem rabljev, med norčevanjem levega razbojnika in posmehovanjem množic, med krohotanjem velikih duhovnikov in zaničljivim govorjenjem pismoukov in farizejev, se je na Kalvariji razločno slišala tudi Jezusova govorica. Kar sedemkrat je spregovoril s križa. To je bila njegova poslednja pridiga. Zdaj ni govoril s privzdignjenega prostora shodnic, ne s Petrovega čolna ali v senci marmornatih stebrov jeruzalemskega templja, temveč z robatega in s krvjo omočenega križa. Križ je bila njegova poslednja prižnica. S križa je razodel svojo poslednjo voljo. V kratke besede je strnil vse, kar je prej učil.

Čeprav so Jezusove poslednje besede kratke, so prava zakladnica odrešenjskih resnic. Naslovljene so na Boga, na njegovo mater Marijo, na zvestega apostola Janeza, spokorjenega desnega razbojnika, na rablje in biriče, na vse ljudi. V smrtnem boju ni mislil nase, temveč se je njegov duh dvignil k Očetu in ga prosil za svoje sovražnike. S tem je še enkrat pokazal veličino svojega srca. Vsem odpušča in vsem odpira svojo desno stran. To je

zmoglo srce, ki je „božanstva in ljubezni polno“.

Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo (Lk 23, 34)

Jezus je bil na križu tako zmalichen, da Cerkev do srednjega veka ni pustila upodabljati njegovega telesa na križu, kajti če bi ga upodobili takšnega kot je v resnici bilo, bi bilo to bogoskranstvo in vendar to Jezusovih sovražnikov ni ganilo. Uživali so nad njegovim trpljenjem in se norčevali iz njegovega božanstva. Najbolj so se spotikali zato, ker ni pokazal svoje čudežne moči.

Kaj pa Jezus? Čeprav je neznosno trpel, ni nikomur pretil. V njem ni bilo maščevanja, ampak vse „prepušča njemu, ki pravično sodi“ (1 Pt 2, 23). Oči je povzdignil k Očetu in molil, ne tako kot na Oljski gori, da bi šel kelih trpljenja mimo njega ali da bi mu Oče skrajšal trpljenje, temveč je prosil za svoje mučitelje, naj jim odpusti.

Oče je bila prva in zadnja Jezusova beseda na križu. Bila je tudi prva in zadnja Jezusova beseda sploh. Prva Jezusova beseda, ki jo je Sveto pismo zapisalo, je Oče. Tako je dvanajstleten dejal v templju, da „mora biti pri tem, kar je njegovega Očeta“ (Lk 2, 49). S to besedo je tudi sklenil življenje. K Očetu se je obračal vse življenje. Kadar mu je bilo

Michelangelo: Sočutna (Pieta), detajl, cerkev sv. Petra v Rimu

težko, se je v molitvi pogovarjal z njim, preden je naredil čudež, se je zahvalil Očetu in če se je moral braniti pred Judi, se je skliceval na Očeta. Nanj je še posebno mislil, ko se je boril s smrtjo. „Kdor se vse življenje obrača k Bogu in mu je Bog začetek in konec, „ne bo osramočen vekomaj“ (Ps 30, 2).

Jezus se zdaj s prošnjo obrača k Očetu. Gre za usodo mnogih. Prosi za vse, ki so ga pribili na križ, saj ko bi vedeli, koga so pribili, bi se zgrozili.

Ljudje smo včasih res tako zaslepljeni, da ne uvidimo resnice. V zaslepljenosti imamo greh za krepost, laž za resnico in zlo za

junaštvo. Za take ne pomaga drugo kot molitev, zato Jezus prosi Očeta, naj jim odpusti.

Odpuščanje je lastnost plemenitih ljudi. Hudobni ne znajo odpustiti. Odpuščanje je zanje poraz. Poraženi pa ne morejo biti, ker tega ne prenese njihov ponos, zato povračujejo hudo s hudim. Jezus pa hoče, da vsakemu iz srca odpustimo. Samo tako smemo upati, da bo Bog tudi nam odpustil. „Če ljudem ne odpustite, tudi vaš Oče ne bo odpustil vaših pregreškov“ (Mt 6, 16). Odpustiti moramo tudi zato, ker smo vsi ljudje v Bogu bratje in sestre, zamera pa pretrga temeljno vez med bra-

ti, ljubezen. Če je kdaj težko odpustiti, se spomnimo, da je Jezus odpuščal, ko je bil najbolj ponižan. Težko bi bil kdo kdaj bolj ponižan in bi se mu zgodila večja krivica, kot se je zgodila njemu, in vendar odpušča.. Ker je takšna njegova poslednja volja, mora biti odpuščanje lastnost vsakogar, ki se ima za njegovega učenca.

Resnično ti povem: še danes boš z menoj v raj (Lk 23, 43)

Z Jezusom vred sta bila križana tudi dva razbojnika, vendar je bil Jezusov križ na sredi, kakor da bi bil on največji hudodelec. Sveto pismo ni zapisalo njunih imen, poznejše izročilo ve povedati, da je bilo desnemu ime Dizma, levemu pa Gista. Nekateri mu pravijo tudi Teomah, kar pomeni „borilec z Bogom“. Tako so mu rekli zato, ker se je tako boril z Bogom, da ga je do kraja odklanjalo. Razbojnika sta ostala tudi na križu in se iz Jezusa norčevala. Čeprav sta gledala smrti v oči, se nista kesala. Zdaj sta se znašala nad rablji in jih preklinjala, zdaj ogledovala Jezusa in ga sramotila. Toda v desnem se je nekaj zganilo. Nepremišljeno je gledal v Jezusa in se ni mogel načuditi, da tako potrpežljivo prenaša to peklensko trpljenje. V Jezusu je zaslučil Boga. V njem se je zgodilo nekaj, kar je že dolgo tlelo v njegovi duši. Ko je slišal, kako Jezus odpušča njim, ki ga križajo, se je tudi v njem utrnilo upanje. Zbral je zadnje moči in

prosil Jezusa: „Spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo!“

Jezus ga posluša. Ker gleda v njegovo skesano dušo, mu spregovori odpuščajočo besedo: „Še danes boš z menoj v raj!“ Prvi sad križa je dozorel. Jezusovo trpljenje ni bilo zaman. Njegovo trpljenje je odprlo ljudem pot do Boga.

Kako mu je mogel Jezus naenkrat vse odpustiti in obljubiti raj? Mar ni njegova velikodušnost do njega krivična do poštenih? Vse življenje se je razlikoval od njih in delal hudo, zdaj pa je za eno besedo v raj. Zakaj ni Bog do hudobnežev samo pravični sodnik?

To je skrivnost božje vsevednosti. Bog sodi drugače kot ljudje. Bog vidi tudi v človekovo srce. Samo Bog ve, kaj se dogaja v človekovi notranjosti. On ve, kako se je hudobija porodila. Dobro ve, koliko je pri tem kriva dedna obremenjenost, napačna vzgoja, pokvarjeno okolje, življenjska stiska, neodpornost živcev, vroča kri, strastna narava... Kdo ve, kolikokrat je razbojnik na tihem jokal, se kesal in delal trdne sklepe. Morda je sebe že premagal, pa glej, kot posmeh vsemu prizadevanju, ga grešna navada spet vrže ob tla. Ker Bog vse ve, tudi vse razume in ker vse razume, tudi odpusti.

Žena, glej tvoj sin (Jn 19, 26)

Tako je rekel svoji materi, ki je takrat, z nekaterimi drugimi ženami, stala pod križem. S temi

matere. Prvi kristjani so Marijo takoj sprejeli za svojo. Od Kalvarije naprej jim je nadomeščala Jezusa. Vedno je bila z njimi. Evangelist Luka pravi, da so jeruzalemski kristjani „enodušno vztrajali v molitvi z ženami in z Jezusovo materjo Marijo“ (Apd 1, 14). Nič drugače ni bilo v poznejših časih. Marija je bila vedno v opredju novozaveznega božjega ljudstva. Dokaz za to so tudi najstarejše cerkve, ki so redno posvečene Mariji, na primer stolnica v Poreču iz 6. stol., Gospa Sveta na Koroškem iz 9. stol. itd.

besedami jo je izročil apostolu Janezu, ki je bil edini od apostolov takrat na Kalvariji, in ta jo je takoj vzel k sebi. Če zemeljski otroci poskrbijo za svoje starše, koliko bolj je šele moral Božji Sin. On je najboljši sin, ki je kdaj živel na zemlji, zato ni pozabil na svojo mater.

Pod križem sta se torej našli dve duši, ki sta si bili tako podobni, da sta se zlili v neločljivo vez. Prva je bila Marijina duša. Nje se nikoli ni dotaknil greh; bila je brezmadežna. Druga pa Janezova in Janez je bil od vseh apostolov najbolj zvest, zato je bil vreden, da je postal varuh Božje Matere.

Jezus pa je ni izročil samo njemu, temveč vsem ljudem. Janez je takrat predstavljal vse ljudi, zato je Marija duhovna mati vseh ljudi. Tako imamo vsi odrešeni v Mariji drugo mater in Jezus želi, da se je oklepamo kot rodne

Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? (Mt 27, 46)

Pregovor pravi, da v nesreči spoznaš človeka. To je okušal tudi Jezus na križu. Vse ga je zapustilo. Ljudje so ga zavrgli, apostoli so se razbežali, mater je izročil Janezu. Na križu je visel v največji osamljenosti. Samo Bog mu je ostal zvest. V sebi je čutil moč svojega Očeta. To je bilo zanj vir nezlomljive moči.

Ko pa je opoldne nastala sumljiva tema, je tema zasegla tudi Jezusovo dušo. Bog ga je zapustil. Edina opora v trpljenju se je zrušila. Ostal je čisto sam. Trpljenje je zdaj prikypelo do viška. Kako je Bog mogel zapustiti svojega Sina?

Njegovo zapuščenost razumemo samo v luči Stare zaveze, Ta nenehno naglaša, zlasti psalmi, da človek niti za trenutek ne more obstajati brez božje pomoči, zato

Bog nikoli ne zapusti svojega ljudstva. Če kdo misli, da ga je Bog zapustil, ga v resnici ni zapustil, ampak ga le sodi in kaznuje. Vsak pobožen Izraelec je vedel, da Bog ne bo nikoli razdril svoje zaveze. Če bo Izrael grešil, ga bo kaznoval, ne bo pa nikoli razdril zaveze, ker je zvest svoji besedi. Bog ostaja rešitelj, tudi ko kaznuje. Prav to resnico izpoveduje Kristus, ko stopa, obremenjen z grehi človeštva pred Očetom, zato njegov klic ni znamenje obupa ali očitek Očetu, da ga je zapustil, temveč izraz globokega zaupanja v Boga, ki rešuje. Jezusov vzklik ni ločitev od Očeta, temveč najbolj notranja združitev z njim. S temi besedami se začne 22. psalm, ki ga je molil pobožni Jud v največji nesreči in zapuščenosti. Molil ga je zato, ker mu je bil Bog takrat, ko se je vse zarotilo zoper njega in ga zapustilo, edino upanje. Molitev je imela prav nasprotni pomen, kot ga naznačujejo besede, kajti Bog ga je zapustil v ljudeh, dogodkih, okoliščinah, ni se pa sam umaknil od njega, ker Bog ne razdere zaveze. Tako se je tudi Jezus s to molitvijo na ustih obrnil k Očetu. Z njo je razodel svoje najgloblje trpljenje pa tudi najgloblji notranji stik z Očetom.

Žejen sem (Jn 19, 28)

Žeja je hujša od lakote. Človek zdrži brez hrane do petdeset dni, brez pijače pa komaj pet. Tudi Jezus je prestajal hudo žejo. Od zad-

nje večerje ni več pil. Izguba krvi in vnete rane so mu večale žejo. Tri ure je bil izpostavljen sončni pripeki, ki je ubila njegove zadnje moči, vendar ni prosil pijače, da bi utešil žejo, temveč da se je spolnilo Sveto pismo: „V jed so mi dali žolča, v moji žeji so me napajali s kisom“ (Ps 69, 22).

Vojaki so vedno imeli pri sebi pijačo, da so gasili žejo. Hitro je priškočil nekdo in mu ponudil gob, namočeno v kis. Jezus je pil, ne zato, da se je odžejal, temveč, da se je spolnila prerokba: „V moji žeji so me napajali s kisom.“

To Jezusovo besedo so vedno razumeli tudi v duhovnem pomenu. Jezusa ni žejalo po pijači, temveč po ljudeh. Samo ljudje, ki se spreobrnejo in vrnejo k Bogu, ga morejo odžejati. Tudi v tem pogledu njegov klic ni bil zaman. Prvi se je spreobrnil desni razbojnik, kmalu za tem rimski stotnik, na binkošti pa je množico v srce zabolelo, ko je slišala Petra, da je Bog naredil Jezusa, ki so ga oni križali, za Gospoda in Maziljenca, in se jih je dalo krstiti približno tri tisoč (prim. Apd. 2, 36. 41).

Dopolnjeno je (Jn 19, 30)

Beseda ne pomeni samo, da je trpljenje končano, da mu ga nihče ne more podaljšati ali povečati, temveč, da je izpolnil nalog, ki mu jo je dal Oče: „Dokonal sem delo, ki mi ga je dal Oče, da ga izvršim“ (Jn 17, 4).

Kaj bi še vse počela človeška

hudobija, da ni vmes posegel Bog in rekel: „Dovolj je!“ Samo toliko in nič več. Božji pravičnosti je zadoščeno. Greh je opran. Jezus je vse izpolnil, kar so preroki napovedali o Odrešeniku. Njegovo življenje poslej ni imelo nobenega pomena več, zato: dopolnjeno je!

**Oče, v tvoje roke izročam
svojo dušo (Lk 23, 46)**

Zdaj mora okusiti še zadnjo bol, ki je prišla z grehom na svet, smrt. Okrog treh je Jezus zaklical z močnim glasom: „Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo,“ in nato

izdihnil. Umrl je popolnoma prostovoljno in v trenutku, ki si ga je sam izbral, kar pove očividec njegove smrti apostol Janez: „Jezus je nagnil glavo in izdihnil“ (19, 30).

Jezusova smrt ni bila uničenje, ampak zmaga. To se je pokazalo, ko ga je Bog obudil od mrtvih. Komur sveti luč njegove smrti, zanj tema smrti ne bo tema, ampak življenje, zakaj „vsi, ki bodo umrli v Kristusu, bodo vstali“ (1 Tes 4, 17). Več svetlobe v temo smrti pa ni zmožna dati ne modrost ne učenost!

France Rozman

Križ

Nam kristjanom je križ sveto znamenje. Najprej zaradi tega, ker je bil Jezusov križ, na katerem je trpel in umrl, prepojen z njegovo krvjo in posvečen z dotikom njegovega telesa, potem pa zato, ker nam križ pomeni Jezusa. Verniki so imeli križ vedno v velikih časteh in je postal najbolj razširjeno znamenje krščanstva. Že od vsega začetka so ga častili kot znamenje Sina človekovega, kot znamenje našega odrešenja. Da bi še bolj poudarili Kristusovo zmagoslavno smrt in vstajenje, so včasih križ obložili z dragoceni kamni in ga skušali na ta način poveljati. Križ je znamenje pripadnosti h krščanski veri, zato otroka tik pred krstom pokrižamo.

Križ človeka spremlja kot svetlo znamenje vse življenje. Vsak dan se kristjani večkrat pokrižamo, to je narišemo čez sebe znamenje križa ali pa zarišemo trojni križ: na čelo, na usta in na srce.

Do sredine sedmega stoletja je bil križ, razen redkih izjem, brez Jezusovega telesa, se pravi brez njegove podobe. Šele potem so začeli izdelovati križe s podobo križanega Kristusa. V začetku so Jezusa na križu upodabljali kot kralja vesoljstva, v kraljevskem oblačilu in z zlato krono na glavi. Njegov obraz je izražal dostojanstvo in moč in nič trpečega ni bilo na njem. Šele pozneje so ga umetniki upodobili takega, kakor je na križu v resnici bil: brezmejno trpečega, zapuščenega in do zadnjih mej ponižanega, vsega krvavega in s trnovo krono na glavi.

Sedaj je križ tudi znamenje veselja. S svojimi štirimi kraki sega navzgor in navzdol, na levo in desno, v vse smeri sveta. Zaobjeti hoče vsa srca, vse ljudi, vso naravo, vse vesolje, kajti ne samo človek, ampak ves svet, mrtvo in živo stvarstvo je po križu odrešeno, po križu posvečeno.

Križ sega v globino naše zavesti, zato ga delamo lepo in slovesno, nikoli samo zaradi navade, lahkomišelnosti ali površnosti, ampak z zavestjo, da na neki način oblečemo Kristusa, ko se lepo pokrižamo, obleči Kristusa pa pomeni kakor je mislil on, čustvovati kakor je čustvoval on, in biti do vseh dober kakor je bil dober Kristus.

Gotovo sta nas prva pokrižala oče in mati. Morda takoj po rojstvu in ona sta nas tudi naučila delati križ. Morda sta nas v otroških letih pokrižala vsak večer, preden sta nam zaželela lahko noč, zato nam je znamenje križa tudi znamenje njune skrbi in tiste čuječe ljubezni, ki vedno bedi in še v spanju ne spi in ki je trud nikoli ne utruja, kot se pesniško izraža Tomaž Kempčan. Zdaj morda znamenje križa nosimo okrog vratu ali vsaj na rožnem vencu. Skoraj vse zakramente nam Cerkev deli v znamenju križa in prav tako vse blagoslove.

Križ imamo v svojih domovih in najdemo ga na križpotjih. Postavljen je na vrhu naših zvonikov in nekoč nam ga bodo zasadili na grob, če bomo umrli v ugodnih

okolščinah in bomo krščansko pokopani.

Pokrižamo se, ko vstopimo v cerkev, da se zberemo in se spominjamo, da smo zdaj pri njem, ki nas je odrešil s svojim križem in nas vabi: Pridite k meni, ki ste utrujeni in vas teži križ, in jaz, ki sem nosil najtežjega, vas bom poživil.

Križ naredimo, ko začnemo moliti, da bi se s križem vsega objeli in se nekako strnili, zbrali,

osredotočili in bi v globini svoje duše zopet našli sebe in svojega Boga.

Tudi kmet je nekoč z otiko blagoslovil zorano zemljo, znamenje križa je naredil pred vprego, preden je živina potegnila in naredila prvi korak. Zdaj brnijo v tovarnah

stroji in traktorji po njivah, toda tudi nje bi moral spremljati blagoslov. In če se pri tem delu na zunaj ne pokrižamo, pa vsaj v srcu mislimo na to, da naše delo kaj malo koristi, če ni na njem božjega blagoslova.

Lojze Kozar

Od cvetne do velike nedelje

Cvetna nedelja

Zadnjih pet dni postnega časa imenujemo veliki teden. Te dni nas bogoslužje neposredno uvaja v odrešilno trpljenje.

Prvi dan velikega tedna — na cvetno nedeljo — blagoslovljamo oljčne veje in druge zelenje, ki ga verni v procesiji nesejo v cer-

kev. S tem se spomnimo Kristusovega slovesnega vhoda v Jeruzalem, kjer je dovršil svojo velikonočno skrivnost. V ospredju bogoslužja cvetne nedelje ni blagoslov zelenja, ampak procesija s tem zelenjem v čast Kristusu Kralju, s katero gremo v cerkev, kjer nato med mašo poslušamo poročilo o Kristusovem trpljenju. Blagoslovljene oljke spoštljivo hranimo doma. Po navadi vejice zatakemo za križ.

Krizmena maša

Na veliki četrtek dopoldne imajo škofje v stolnih cerkvah tako imenovano krizmeno mašo. Pri tej maši posveti škof sveta olja (krstno, bolniško in krizmo). S škofom mašujejo njegovi duhovniki. To lepo ponazarja povezanost škofa z vsemi člani cerkvenega občestva. Pri tej maši duhovniki znova potrdijo zvestobo svoji službi in javno obnovijo svoje duhovniške obljube. Ob tej priložnosti škof še posebej povabi vernike, naj molijo za svoje duhovnike.

Naj Gospod obilno razlije nadnje svoje darove, da bodo zvesti služabniki Kristusa, velikega duhovnika, in bodo vernike pripeljali k njemu, ki je vir življenja.

Sveto velikonočno tridnevje

Sveto tridnevje Jezusovega trpljenja in vstajenja pomeni vrhunec celotnega liturgičnega leta. Bogoslužje želi v teh dneh kar najbolj ponavzočiti dogodke zadnjih dni Gospodovega življenja, da bi jih vsak dan znova doživljali v pristrčni in notranji povezanosti s Kristusom. Sveto velikonočno tridnevje se začne z večerno mašo na veliki četrtek in sklene z drugimi večernicami nedelje Gospodovega vstajenja.

Veliki četrtek

S slovesno mašo velikega četrtka obhajamo spomin postavitve svetne evharistije. Veliki četrtek je rojstni dan evharistije in mašniškega posvečenja. Pri zadnji večerji nam je dal Jezus poseben dar, ki naj bi nas spominjal na njegovo veliko ljubezen in bi mogli po njem vsi ljudje vseh časov prejemati polnost ljubezni in življenja. Po evharistiji sega Kristusovo odrešenje v življenje vseh ljudi vseh časov in krajev zgodovine.

Marsikje po pridigi mašnik umije dvanajsterim, navadno moškim, noge v znamenje medsebojne ljubezni in služenja.

Po maši prenese duhovnik sveto Rešnje telo na kraj, kjer ga častimo do polnoči.

Veliki petek

Ta dan ni evharistične daritve, saj veliki in večni duhovnik sam daruje na oltarju križa svoje življenje. Jezusova smrt na križu nam je ta dan ves čas živo pred očmi. Bogoslužje velikega petka ima tri dele: opravilo božje besede, češčenje križa in obhajilo.

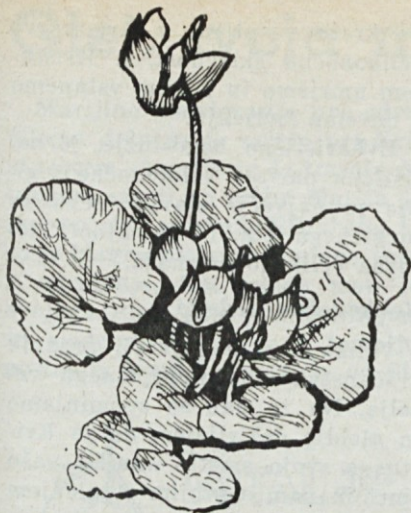
Na veliki petek je sveti velikonočni post, ki je nekaj bistvenega, ima namreč velikonočni značaj. To je post pričakovanja Jezusovega prihoda.

Opravilo božje besede. Berila velikega petka nam izražajo isto misel kot Janezovo poročilo o Jezusovem trpljenju. Kristus ni samo žrtev, temveč tudi veliki duhovnik, ki popolnoma samostojno odloča o svoji usodi. Križ in slava sta neločljivo povezana v Jezusovem poročilu o Jezusom trpljenju.

Na veliki petek imajo prošnje za vse potrebe poseben pomen. Kristusova smrt je duhovniško dejanje za vse ljudi vseh časov. Kakor ima Kristusova smrt vrednost za človeštvo, tako ima tudi molitev Cerkve vrednost za vse ljudi. Zato Cerkev ta večer v 10 izredno lepih molitvah prosi: za Cerkev, za papeža, služabnike Cerkve in vse vernike, za katehume, edinost kristjanov, za Jude, za tiste, ki verujejo v Kristusa, za tiste, ki ne verujejo v Boga, za državne voditelje, za vse, ki so v stiskah.

Češčenje križa. Na veliki petek je posebno pretresljivo razkriva-

nje in češčenje križa. Duhovnik razkrije križ in trikrat zapoje: Glejte les križa, na katerem je zveličanje sveta viselo. Pridite, molimo!

Obhajilo. Cerkev je po letu 1955 uvedla navado, da prejmemo na veliki petek skupaj z duhovnikom tudi verniki sveto obhajilo kot dragocen sad drevesa življenja svetega križa. Obhajilo na veliki petek ne pomeni samo združiti se s Kristusom, temveč nas vodi tudi v njegovo trpljenje, da postanemo žrtev kakor on.

Velika sobota

Blagoslov velikonočnih jedil. Na veliko soboto se mudimo pri Jezusovem grobu in premišljujemo njegovo trpljenje in smrt. Šele pri velikonočni vigiliji nas prevzame velikonočno veselje.

Po stari navadi nesemo ta dan k blagoslovu velikonočna jedila. Ta blagoslov naj bi v nas zbudil smisel in hvaležnost za velike božje darove, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozarjal na božjo bližino prav v teh dneh. Pri blagoslovu velikonočnih jedil molli duhovnik, naj nas velikonočni prazniki tako prenovijo, da bomo vedno bolj čutili potrebo po duhovni hrani in jo našli v božji besedi in svetih skrivnostih.

Blagoslovljena velikonočna jedila naj bi jedli na velikonočno jutro ali vsaj šele po vigiliji, če je le mogoče vsa družina skupaj. Pred jedjo lahko zapojemo velikonočno pesem, molimo, preberemo odlomek iz Svetega pisma.

Velikonočna vigilija. Vigilija (bedenje) pomeni veselo čakanje v molitvi na Kristusovo vrnitev. Obredi naj bi bili ponoči pozno zvečer. Velikonočna vigilija je isto kot veliko noč. Noč, v kateri bedimo, ker pričakujemo Kristusov prehod iz smrti v življenje. Bogoslužje velikonočne vigilije ima te dele: slavlje luči, besedno, krstno in evharistično bogoslužje.

Slavlje luči. Slavlje luči se začne pred cerkvijo z blagoslovitvijo ognja, s katerim prižge duhovnik okrašeno velikonočno svečo. Sprevod gre z velikonočno svečo na čelu v cerkev, ki je vsa v temi. V cerkvi verniki postopoma prižgejo od velikonone sveče svoje sveče. Sprevod z velikonočno svečo skozi cerkev ponazarja Kristusovo pot po svetu in postopno sprejemanje njegovega evangelija.

Nato poje duhovnik velikonočno hvalnico.

Besedno bogoslužje. Berila velikonočne vigilijske nam v zgoščeni pripovedi prikazujejo zgodovino odrešenja, ki bo svoj vrhunec dosegla ob drugem Kristusovem prihodu. Ob slavi zadonijo orgle in zvonovi. Po berilu duhovnik slovesno zapoje alelujo.

Krstno bogoslužje. Po slovesnem evangelijskem oznanilu Kristusovega vstajenja je blagoslov krstne vode in lahko tudi krst. V krstu namreč deluje moč Kristusove smrti in vstajenja. Obhajati veliko noč pomeni preiti s Kristusom iz smrti v življenje. Ta prehod se začne s krstom. Po krstu oziroma blagoslovu krstne vode vsi s prižganimi svečami v rokah obnovimo krstne obljube. Znova si pokličemo v zavest, da smo

po krstu vcepljeni v Kristusovo velikonočno skrivnost, s Kristusom umrjemo in z njim vstanemo k novemu življenju.

Evharistično bogoslužje. Evharistična daritev velikonočne vigilijske je največje slavje vsega liturgičnega leta. To je najbolj slovesna velikonočna maša.

Velikonočna nedelja

Velika noč je največji praznik krščanstva, dan nepopisnega veselja. Na ta dan se spominjamo in globlje doživljamo, da je Kristus s svojo smrtjo „uničil našo smrt in nam s svojim vstajenjem obnovil življenje“.

Zapoj veselo, o kristjan, veselja tvojega je dan! Zveličar naš je vstal od smrti in raj odprl nam je zaprti. Aleluja!

(Kristjan moli)

VRISKAJ, HARFA DUŠE!

Harfa duše, z mnogih strun drhteče,
vriskej, poj!
Z mano sluti v smrti Smrti
sreče zlat opoj.

Sam je bil povedal, da se vrne
Tretji Dan.
Vrnil se je iz votline smrtna
čil, vzravnal.

Ali bi brez smrti mogel — vstati?
Grob je grob!
Bi brez križa mogli — prav zaznati,
kaj je Bog?

Harfa duše, z mnogih strun strmeče,
vriskej, poj!
Jezus se je vrnil z groba!
Sreče Jezus tvoj.

Vladimir Kos

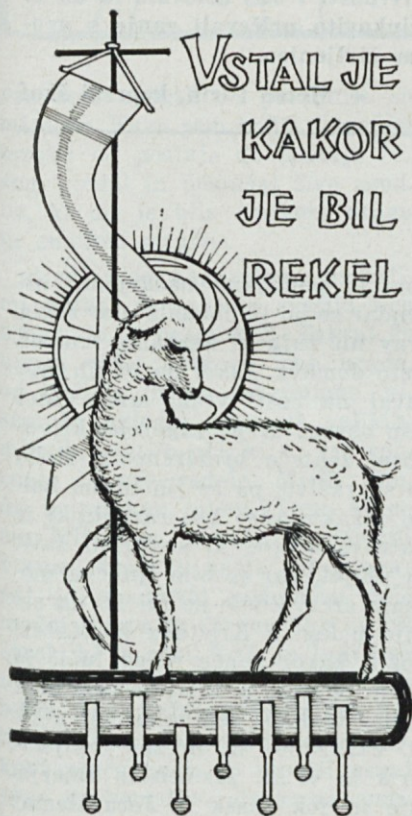
Glej, tvoja mati

Marijino sodelovanje pri odrešilnem delu se je začelo pri Kristusovem spočetju in je trajalo do njegove smrti na križu. Marija je po spočetju obiskala Elizabeto, ki jo je blagrovala zaradi njene vere v odrešenje. Kot mlada mati je svojega Sina pokazala pastirjem in modrim. Ko ga je v templju postavila pred Gospoda, je od Si-

meona slišala, da bo njen Sin znamenje, kateremu se bo nasprotovalo, in da bo njeno dušo prebodel meč. V Jezusovem javnem življenju je Marija nastopila redkokdaj: v galilejski Kani je nagovorila Jezusa, da je storil prvi čudež. Ob drugi priložnosti je slišala besede, s katerimi je njen Sin postavil duhovno sorodstvo nad krvno, in blagroval tiste, ki poslušajo in ohranjajo božjo besedo. Ob vsem tem je napredovala na romanju vere in ostala zedinjena s Sinom do njegovega križa, pod katerim je stala kot močna žena, a z globokim sočutjem in se je z materinsko dušo pridružila Jezusovi daritvi.

Gospod nam tudi danes ponavlja besede, ki jih je s križa govoril učencu Janezu: „Glej, tvoja mati!“ (Glej, kako se je tvoja Mati popolnoma zaupala in izročila Bogu. Glej, kako je v veri sprejela božje odločitve, tudi če jih ni razumela, in je hodila za Sinom tudi po poti odpovedi, trpljenja, žrtve in teme; glej, kako je Marija z upanjem zrla v življenje in vstajenje.

Velikonočni prazniki so vsakoletno doživljanje najpomembnejšega dogodka odrešitvske zgodovine. Kristus je premagal greh in smrt in kot zmagovalec od mrtvih vstal. Vstajenje ni vrnitev v staro življenje, temveč začetek popolnoma novega, poveljčane

življenja. Tako novo življenje se od krsta naprej pretaka tudi v nas kristjanih.

Verovati v velikonočno skrivnost pomeni verovati v sedanjo navzočnost velikonočne skrivnosti med nami. Izdani, na smrt obsojeni in križani Kristus je vstal od mrtvih in živi. Živi ne le na Očetovi desnici, ampak tudi sredi med nami. Živi v Cerkvi in v zakramentih, v božji besedi, v spokornosti in molitvi, v trpljenju in radosti, v ljudeh sedanjega časa, Kristus je navzoč v nastajanju življenja in v umiranju.

Če Kristusa sprejemamo v ve-

ri, kakor Marija, če ne živimo le sebi, temveč se nesebično razdajamo za druge in za mnoge skupne potrebe, potem smo s Kristusom vedno globoko povezani, v svojem življenju čutimo prenavljajoče delovanje velikonočne zmage. In to je neskaljivi vir našega veselja, upanja in moči.

V imenu slovenskih škofov iz srca voščim vsem dragim vernikom doma, v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu, da bi velikonočne skrivnosti in vas delovale in da bi učinkovito pričevali zanje s svojim življenjem.

+ Metod Pirih, koprski škof

Četrta postaja

Ko sem bil otrok, sem rad ogle doval podobe križevega pota po mračnih cerkvenih stenah. V osamljenem hramu, hladnem in tihem, v ozračju, ki je še vse dišalo po jutranji maši, molitvah in kadilu, so podobe oživele, stopile so iz okvirov in so govorile naglas. Njih povesti so bile polne žalosti in hkrati polne tolažbe. Iz daljnih krajev so bile in iz daljnih časov, pa vendar so bile tako žive in resnične pred menoj, kakor bi ne mogla biti nobena zgodba, ki bi se vršila ob belem dnevu, telesno in šumno vpričo mojih oči. Gledal sem oblačila, kakor jih ljudje takrat, za mojih otroških let, niso več nosili, halje in jopiče bele, rdeče, pisane, s tra-

kovi in pentljami našarjene; ali vendar se mi ta oblačila niso zdela prav nič tuja in neznana, temveč čisto domača, kakor da bi jih srečaval na cesti vsako uro. Videl sem obraze divje, zagorele, krivonose, žehteče brezsrčnosti, zlobo in sovraštvo; pa se jih nisem bal. mi nikakor niso bili razbojniki iz Jutrove dežele, ki so prišli žaliti in ubijati, kar je bilo ljubega mojemu srcu. Zdelo se mi je, da so dijali poleg h Kristusu in Materi božji, kakor sonce poleg luči, in da bi te silne povesti ne bilo brez njih. Razložil sem glasove, niko li zaslišane, iz brezna vpijoče, kriki in vrišč, zasmeh in zmerjanje in jok žensk iz Jeruzalema; nobene besede nisem razumel, ali

in še na teh čistih lakteh so cve-tele rdeče kaplje kakor mak na poju. Na glavi je nosil venec, iz trnja spleten, izpod katerega je kakor iz stoterih kanglic brez mi-losti lila bolečina na čelo, na li-ca in na oči, da se je zasenčila njih nebeška luč, in celo na ust-nice. te med vsemi vekomaj bla-goslovljene.

Med štirinajstimi podobami, ki so se vrstile po mrzlih stenah v mraku in tišini ter se prijazno in odkritosrčno pogovarjale z me-noj, kadar sem bil z njimi sam, je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater.

Tudi ona, Mati božja, je ime-la čisto otroški obraz. Droben je bil, zelo ozek in bel in dvoje ve-likih oči je sijalo iz njega, dvoje globokih jezer, v katerih se je tre-petaje ogledovalo visoko sonce. Oblečena je bila v dolgo sinjo haljo, prepasano s širokim tem-nomodrim pasom, in sinjina je od-sevala na licih, da so bila še bolj nežna in bolj bleda. Na neki po-dobi v stari vaški cerkvi je imela srce presunjeno s sedmerimi me-či in, ko je stopila iz okvira, so se narahlo zazibali in stresli teh mečev jekleni ročniki, ki so ime-li obliko križa, in kaplja krvi je kanila iz srca.

Ta ozki, beli obraz je pričal brez solz in brez besed. „Čigava bolečina je večja od moje?“ Ob poti je stala, ko je prišel mimo. Prišel je mimo silen oblak, ki se je vzdignil do nebes in jih je zatemnil. Ta oblak je bil rdeč

vse sem občutil in presunile so mi dušo. Tako sem hodil v svetem mraku od postaje do postaje ter sem gledal in poslušal živo zgod-bo, ki mi je bila zmerom draga in zmerom strašna.

Sredi med zagorelimi, kričeči-mi obrazi se je tiho svetilo lice njega, ki je nesel križ. Takrat še nisem videl njegove lepe brade, od krvi in prahu oskrunjene, ni-sem še ugledal njegovih velikih, mirnih, svetlih oči, ki so vse spo-znale in vse vedele. Mislim sem, da je majhen, ubog otrok, ki so mu bili brez usmiljenja naložili breme, dvakrat večje od njega; saj je omagoval pod njim celo močni Simon iz Cirene. Bos je bil otrok, ki je nosil križ, in tudi nog njegovih, teh sirotnih, prej tako belih, se je držala strjena kri. Ro-ke so objemale strašni les in ro-kavi rdeče halje so se vili nazaj prav do komolcev, da so se sveti-le v soncu čiste otroške lakti;

prah, kri je vpila do nebes. In vse je utonilo v njem, vse je izginilo, ničesar več ni bilo, on sam je bil, prav sam v tem neizmernem krvavem oblaku. Otrok je bil, ki je objemal težki križ. Omahoval je pod njim, opotekal se in padal, da se je zasolzil kamen, ko je poljubil njegovo čelo. Tako je šel v v neusmiljeno smrt. Kakor seže bela roka v noč, je segel njen pogled do njega, se je iz jezera njenih oči prelilo sonce v sonce. „Sin moj, ti ljubi otrok moj!“ Komaj je videl to roko, to lice, te

oči, komaj je slišal ta glas, ni bilo trpljenja več, ne trnovega venca več, ne križa več. Visok in lep, brez krvi in brez ponižanja je stopil k nji, da bi jo potolažil; ker njena bolečina je bila večja od njegove.

Zdaj, v tem strašnem času, ga vidim živega tik pred seboj, vidim ga tisočkrat. Njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in sto tisočkrat. Človek gre na Golgoto, da bo trpel in umrl in da bo vstal poveličan.

Ivan Cankar

Nedelja

Iz tople, od rodovitne in blagodarne ljubezni spočite jesenske zemlje, iz mirno vzdramljene, otroškega pričakovanja polne noči je vzkliklo preslavno jutro. Megle, ki so še leno dremale, so se vzdignile počasi znad rosne ravni, so se nato pognale oblakoma proti nebu ter tam utonile v mladi luči. Tiho je vztrepetalo v čistem zraku, zaiskrilo se je na pokošanih senožetih, v zlatem vejevju bukev, jelš in topolov. Tako je nedeljsko sonce oznanilo svoje kraljevanje.

Oznanilo ga je brez glasu. Od nikoder ni bilo ne pesmi, ne vriskanja, ne prazniške besede. Iz doline, s hribov in gričev so se pozdravljale in si odzdravljale bele cerkve; ali molčale so. Le z očmi, svetlimi, žalostnimi so se

spogledovale; in zeblo jih je, čeprav so bile od gorkega sonca obžarjene.

Po široki beli cesti, po stezah preko travnikov, po strmih klanecih se vijo procesije vernih kristjanov. Veliko jih je, ker v potrtem svojem srcu so željni molitve in tolažbe. Ali čudo za čudo: počasi gredo, tiho in nemo; ne besede ni, komaj da je plaho šepetanje. Glave klonejo globoko, trudno klonejo životi; še tisti so starci, ki imajo mladostna lica.

Gredo, gredo in si šepčejo nas skrivaj:

„Ti, kaj praviš, zakaj je umolknila Marija na Hribu? Kaj je ni več?“

In oni drugi se s prezeblimi usti nagne k sosedu in mu reče skraj brez besed:

„Mislim, da je Marija umrla, ker glasu ni od nje, ki nas je vselej tako lepo pozdravila!“

Nobene besede več, tudi plaho šepetanje je utihnilo.

Gruda molči, ta naša gruda, ki je prepevala kakor nobena nikjer in nikoli! Sladka, bratje, je bila njena pesem, saj ste jo slišali! Vse je bilo v nji, kar je v nas do brega in lepega, vse, česar se v dnu srca sramujemo in veselimo; bila je tista brezmejna, čista, materinska ljubezen, ki je pravo znamenje slovenske duše in slovenske zemlje. Ob lepem nedeljskem jutru, kadar so od holmov in hribov zapeli zvonovi, nam je bil korak lahek in prožen, lica so bila sveža, oči so gledale jasno in veselo, na ustnicah je bil smehljaj. In vsakemu je bilo takrat srce očiščeno, od jutranje rose oprano, kakor da smo prihajali od spovedi in obhajila. Ob tej blagoslovljeni uri ni bilo nič zlega, nič temnega v nas; bili smo verni otroci te zemlje, svoje matere, vredni njene lepote; z njo smo prepevali in vriskali, z njo žalovali, govorili smo z njo zvesto in odkritosrčno, kakor govori otrok z materjo.

Praznik, poln pesmi in veselja, je bil na nebu, na planinah, na polju in senožeti, na belih cestah, kolovozih in klancih; in bil je najlepši v naših srcih.

Milost božja, kaj se je primerilo v teh silnih časih! Gruda molči, ta naša gruda, ki je nekoč tako veselo in glasno prepevala z nami! Ne gane se; nobena prošnja, noben klic je ne vzdrami. Tudi nebesa molče; v vsej svet-

lobi svoji so ledena in neprijazna. Gozd ne šumi več, tiho je polje, škrijanci so obnemeli. Ta vesoljna tišina je vsa prežeta z brezmočno žalostjo; življenje ne sope več, vse je okamenelo, mrtvo.

Oj, saj ni nedelja; veliki petek je, dan trpljenja, kesanja in bridkosti! Nemi kleče kristjani v tihi temni cerkvi, trkajo se na prsi, čela jim klonejo do mokrih tal. In blede ustnice šepetajo trepetaje tiste velike, čeznarne ljubezni polne besede:

„Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Pritajena, šepetajoča je ta molitev, a vendar je glasna, kajti ne zvona ni, ne orgel, niti ne ministrantovega zvončka. Zato ne, ker je veliki petek za vernike in za nevernike, od vzhoda do zahoda. Vdrugič je bil križan Kristus; obsojeni od farizejev, bičani in križani so bili z njim kristjani, njegovi otroci.

Ko se je zgodilo to strašno poveličanje na Golgoti, se je nebo stemnilo, se je zemlja stresla v presilni grozi. In v to grozo, v to noč je vriskaje planilo novo, svetlejšo sonce; zagrinjalo stare zaveze se je pretrgalo od vrha do tal in evangelij je nastopil svojo pot, da nese odrešenje od naroda do naroda.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje.

Ivan Cankar

Velika noč

Mislili smo,
da je bil kakor pred smrtjo,
v ostri svetlini
časa

in prostora,

ko ga je Magdalena
po vstajenju
prepoznala,

ko mu je Tomaž
del prst
v črnordečo
rano,

ko je pokončen in svetál
gledal na pripravljeno
žerjavico,
na sivozeleno
ribo,
na kruh.

Nismo vedeli,
da mu je zrak
vel
skozi telo,
kakor veje
skozi odprti dan
pred nami.

Le če je sebe
po belem angelu
in v srcih
sam odkril,
so ga v veri
boječe
prepoznali.

Belih angelov
ni več,
a je težka
beseda o njem,
pismo o kamnu
in prtiču
ob grobu.

in s pismom Vstali:
pred odprto
svetlozeleno potjô
nam v srcih
sam odkriva sebe,
sam s seboj potrjuje,
da je „resnično
vstal.“

Tiho ga v sebi
poslušamo.
ko veselo potrkavajo zvonovi,
ko bandero
z zlatim jagenjčkom
plapola v vetru
in se na bregu
čez kupe snega
živo zazira
rdeče nadahnjeni
teloh.

Vladimir Truhlar

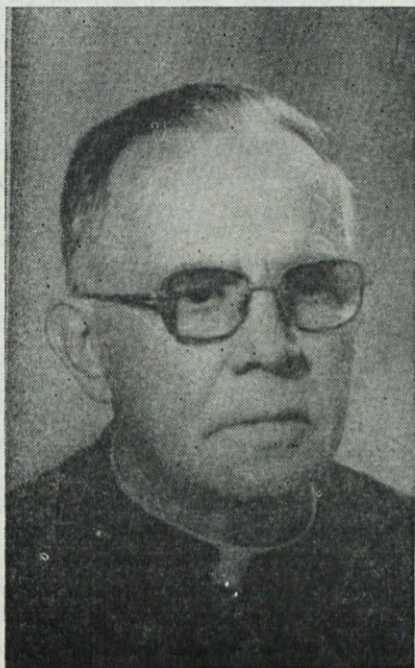

Pred tremi leti nas je zapustil mons. Anton Orehar

Hitro, hitro čas beži. Marca meseca bo minilo že 3 leta, ko je Bog upihnil luč življenja msgr. Antonu Oreharju. Čimbolj se od nas odmika njegov spomin, močnejša vstaja pred nami podoba njegove močne osebnosti. Pokojni monsijor je bil močna osebnost, trdno ustaljen značaj, moč močne in odločne volje, ki je dvakrat pa tudi večkrat premislil svoj načrt. Ko ga je spoznal za dobrega in pravilnega, je prišel

z njim na dan in bil tudi že trdno odločen, da ga udejanji prav takega in tako, kakor ga je bil zamislil, premislil in sklenil. Mislim, da bi bilo za nas vse koristno večkrat se pomuditi pri tej odločni osebnosti. Premisliti njegovo opravljeno delo in načrte, ki jih je imel, pregledati in jih premisljenu udejanjiti, ker so dragocena dediščina, ki nam jo je zapustil.

Monsinjur Anton Orehar je bil odločen in pogumen mož. Živo so mi pred očmi seje našega osrednjega Društva Slovencev, ki je do leta 1954 gostovalo v župnijski hiši sv. Julije na ulici Víctor Martínez 50 v okraju Primera Junta. Društvo se je ves čas zavedalo, da je ta ugodnost le začasna in da mora takoj začeti misliti na lastne primerne prostore. Na društvenem občnem zboru 28. oktobra je bil sprejet sklep, „da naj se odbor Društva Slovencev takoj začne baviti z vprašanjem lastnih prostorov. Novemu odboru nalaga dolžnost, da posveti temu vprašanju vso pozornost. Stori naj vse potrebno, da Društvo Slovencev čimprej pride do lastnega doma ali pa vsaj do lastnih prostorov“. Res se je začelo z iskanjem in ogledovanjem raznih hiš, departamentov, nič ustreznega pa se ni našlo.

V okraju Floresta, geografskem središču Buenos Airesa, na ulici Ramón L. Falcón 4158, je imelo društvo najeto kar prostorno hišo, v kateri je le „začasno stanovalo“ nekaj slovenskih družin z mnogimi otroki, dokler ne najdejo boljšega, stalnega bivališča. Večina teh družin pa ni imela ne želje in ne namena poiskati si boljše bivališče. Vajeni na taboriščno življenje so se v tej nagneteni hiši kar udobno počutili. Lastnik dr. Maldonado je z grozo opazoval, kako mu najemniki kvarijo sicer lepo v kolonialnem slogu zidano hišo in kako so mu otroci docela uničili resnično lep park pred hišo in za hišo, ki je bil poprej poln cvetja in okrasnega ter sadnega drevja. Hotel se je znebiti strank in — če ne drugače — tudi hiše. Hotel je hišo prodati. In je ravnal zelo korektno, da je o tem obvestil po msgr. Janezu Hladniku odbor Društva Slovencev, da hišo prodaja in jo prvemu ponudi v nakup Društvo Slovencev. Ponudba je bila: za hišo zahteva 300.000 pesov. Hiša sama je bila ocenjena na 30.000 pesov, ostalo odpade na vrednost 1408 m² zemljišča. Težava je bila z najemniki, ki so uživali zakonito zaščito stanovanjskega zakona. Kdo in kako jih bo spravil iz hiše? Družine z mnogimi otroki. In vendar so se ravnoma te prve izselile, drugi so se razmahnili in ostali trdno v hiši. Kot da so na preužitku, in prav ti „preužitkarji“ so bili največji problem. Gospodar je zahteval prazno hišo, če pa to ni mogoče, novo

najemninsko pogodbo za pet let in naj se z njo najemnina zviša za 50%.

Na to željo je Društvo Slovencev na seji dne 26. januarja 1952 sklenilo, da Društvo Slovencev „z ozirom na obstoječi stanovanjski zakon ne more nič storiti. S hišo ima samo težave in bi se je rado zne bilo. Če dr. Maldonado ve za način in možnost izpraznitve hiše, naj to pove.“

Ta odločitev Društva Slovencev je bila zadnja njegova beseda glede hiše na Ramón L. Falconu. Izrečena je bila na podlagi presoje tedanjega položaja, ob ugotovitvi, da izglede, da bi društvo dobilo dolgoročno posojilo pri Hipotekarni banki, ni bilo. Če bi društvo tedaj tako zasedeno hišo kupilo, je ne bi moglo uporabljati, ker v njej ni bil prazen niti en prostor. Tudi slovenskim kulturnim ustanovam z nakupom hiše ne bi bilo prav nič pomagano, ker v hiši ne bi mogle dobiti primernih prostorov. Najetja kratkoročnega privatnega posojila na višje obresti se je odbor ustrašil in ga je odklonil. Vprašanje hiše na Ramón Falconu je zdaj mirovalo do februarja 1. 1954, ko je postalo znova aktualno, ker je župnik pri sv. Juliji društvo zaprosil, naj čimprej hišo izprazni, ker bo župnija gradila novo dvorano in ta prostor potrebuje. Na seji 12. februarja 1. 1954, kateri je predsedoval že novi predsednik DS inž. Albn Mozetič, je msgr. Orehar izjavil, da sedaj „interes in ugled društva zahteva, da si

omislimo lastne prostore“. V zapisniku te seje je tudi zapisano, da je msgr. Orehar izjavil, da se bo „posvetoval z zainteresiranimi cerkvenimi organizacijami in si prizadeval, da jih pridobi za sodelovanje. Prav tako pa morajo tudi ostali odborniki razmišljati o tem, kako bomo prišli do potrebnega denarja.“

Na seji 26. marca je zadeva „Ramón Falcona“ že začela dobivati konkretnije oblike. Na seji je msgr. Orehar poročal naslednje: „Razlogi za nakup še vedno veljajo in se množijo, zlasti, ker je vedno bolj vidna želja pri župniku sv. Julije, da bi imel po nas zasedene prostore prazne.“

Glede nakupa hiše za Slovenske predloži načrt Slovenskega dušnega pastirstva: Kupili bi hišo na Ramón Falcónu 4158, ka-

tera bi bila cerkvena last. Govoril je s kardinalom Copellom, nadškofom v Buenos Airesu, ki je sprejel, da se tako kupljena hiša prepiše na ime nadškofije v Buenos Airesu, dali bi pa od nadškofije potrdilo, da je ta hiša napisana na njihovo ime, kupljena s slovenskim denarjem in last Slovenskega dušnega pastirstva. Tako imamo zavarovano sigurnost lastnine. Od naših nima nobena organizacija juridične osebnosti, zato moramo iskati te drugod in ta cerkvena je še najbolj sigurna za vse spremembe.“

„Da dušni pastirji povabijo ljudi k tej akciji za nakup hiše, je primerno in potrebno zato, ker je naslov dušnega pastirstva, Cerkev, najširši in kjer se nihče ne bi mogel pametno izgovarjati, da sem ne spada, da bi bil dolžan to idejo nakupa v tej obliki podpreti. Doma smo imeli nešteto takih primerov, ko so bili ljudski domovi cerkvena last in je bilo zelo dobro poskrbljeno, da so vse ustanove imele v njih zatočišče. Tudi v tem konkretnem primeru je naš namen, da bodo imele v tej hiši zavetje in prostor: dušno pastirstvo, Katoliška akcija, Društvo Slovencev, mladinske organizacije, uprave listov itd., da se tako najlažje ohrani med njimi lepa enotnost. Da ne bi vodil vsega kak medorganizacijski odbor, je razlog v tem, da bi prišlo do nesoglasij poprej, preden bi začeli. Zato bo v resnici najboljše, da vzamemo najbolj splošen naslov Dušnega pa-

stirstva, t.j. cerkveni naslov. Ljudi bomo povabili, naj prispevajo za nakup, ne da bi iz tega nastali kaki deleži, ker se ne bo ustanovila nobena delniška družba. G. direktor prosi Društvo Slovencev za oporo, priporočilo pri krogih, kjer ima vpliv. Še posebej pa prosi tudi posamezne odbornike, da se bo stvar lepše izvedla.“ In še to je na koncu jasno in odločno povedal, da vodstvo prevzame sam in bo tudi sam odločal, seveda po predhodnem posvetu.

O poročilu msgra. Oreharja se je razvil razgovor, ki je v sejnem zapisniku takole popisani:

G. predsednik Mozetič vpraša, če je ta akcija splošna, nakar g. Orehar odgovarja, da je splošna, ker želi pritegniti k sodelovanju vse rojake, da na ta način zberemo čim več denarja in hišo čimprej plačamo. Upa pridobiti vsaj 1000 ljudi, ki bodo dali po 100 pesov, so pa tudi taki, ki bodo dali mnogo več.

Na nekatere pomisleke g. direktor izjavi, da je načrt resno premislil in na drugega ne gre, ker se zaveda, kakšni spori bi nastali, preden bi sploh do akcije prišlo..

Po končanem razgovoru vpraša g. predsednik vse odbornike, če se strinjajo s tem, da se kupi hiša, in če se strinjajo s predlagano akcijo za nakup. Vsi odborniki brez izjeme se strinjajo v principu za nakup hiše.

Tako je odbor Društva Slovencev pristal v načelu za nakup hiše na Ramón Falcónu po pred-

logu msgra. Oreharja, t.j., da lastnik hiše ne bo Društvo Slovencev, ki je dotlej vodilo vso akcijo za Slovenski dom v Buenos Airesu, ampak Slovensko dušno pastirstvo.“

(Msgr. Orehar je s tem dejanjem pokazal odločnega, pogumnega, premišljenega in gospodarsko sposobnega moža. S Slovensko hišo si je postavil najlepši spomenik.

Msgr. Orehar je bil mož jasnih načel, z jasnimi, premišljenimi, na daljšo dobo načrtanimi cilji, mož trdne in odločne volje. Bil je zelo sposoben in soliden organizator, ki je dobro vedel, kaj in kako naj dela, kje mora najprej začeti. Vse svoje delo je prilagajal zahtevam modernega duhovnega pastirovanja. Kot mlad kaplan je bil sicer malo časa zaposlen v praktičnem dušnopastirskem delu. Poznalo pa se mu je, da je bil v šoli odličnih dušnih pastirjev. Župniji Mengeš in Šentvid nad Ljubljano sta ga šolali, zlasti šentviška in njen župnik in dekan Valentin Zabret. Kaplan Orehar je v njem dobil odličnega duhovskega voditelja, vzornega dušnega pastirja, izvrstnega gospodarja in organizatorja farne skupnosti, razumevaločega prijatelja mladine. O svojem nekdanjem župniku in dekanu Valentinu Zabretu je msgr. Orehar red in mnogo govoril in vedno z velikim spoštovanjem in globoko hvaležnostjo. Iz njegovega pripovedovanja je bilo lahko ugotoviti in dobiti jasno pred-

stavo, da je bil dekan Valentin Zabret goreč, globoko pobožen in molitven mož, z veliko ljubeznijo do svojih župljanov, katerim je bil izkazoval vso svojo duhovniško ljubezen, skrb, odgovornost, pridno in smotrno delo.

Msgr. Orehar je bil do svoje smrti še prežet z Zabretovim duhovskim in cerkvenim duhom.

Že v taboriščih se je izkazal za modrega, umirjenega, požrtvovalnega dušnega pastirja in je po željah in predlogu mnogo starejših sobratov prevzel odgovorno nalogo taboriščnega župnika. Isto se je ponovilo v Buenos Airesu. Takoj po prihodu so ga prigovarjali starejši sobratje, naj prevzame odgovorno mesto duhovnega vodje med rojaki v Buenos Aire-

su. Sprejel je prošnjo in začel z organizacijo dušnega pastirstva med nami. S svojim uglaženim in dostojanstvenim nastopom si je pridobil naklonjenost burzosaireškega nadškofa kardinala primasa dr. Copella in drugih argentinskih škofov. Pri njih je dosegel, da so bili mnogi naši duhovniki lahalo ostali v Buenos Airesu in so bili kot kaplani nastavljeni na župnijah, ki so zajele največ naših ljudi. Organiziral je krajevna slovenska verska občestva v San Martínu, Ramos Mejía, San Justo, Moronu in pozneje še po nekaterih drugih krajih in tudi v notranjosti države.

Takoj je zbral in povezal v trdni organizaciji člane in članice Katoliške akcije. Z njimi je ustvaril disciplinirano in dobro organizirano delovno enoto. Nanjo je oprl svoje delo in razvoj je pokazal, da je zelo dobro zadel.

Lepo je stegla organizacija slovenske službe božje po slovenskih naseljih; hrbtenica naših mladinskih in drugih organizacij so bili člani KA, starejši moške in žene, fantje in dekleta, ki so se vztrajno trudili in se še danes trudijo za osebno duhovno izpopolnitev in delo v organizacijah in društvih, pomagajo pri razširjevanju slovenskega tiska, pomagajo povsod, kjer je to nujno in potrebno. Slovenska hiša, krajevni domovi so zrastle ob veliki pomoči msgr. Oreharja in cerkvenih organizacij. Precej jih je še, ki niso in še danes ne opazijo, da

je za vso to lepo in močno organizacijsko zgradbo tudi Oreharjevo načrtno in vztrajno delo.

Msgr. Orehar je bil pramočrten in pokončen mož. V njem ni bilo zvijače, pač pa velika in pogumna odkritosrčnost. Kadar je mislil, da je potrebno, je tudi javno, odločno ožigosal napake, razvade, napačno ubrana pota. Govoril je tako, da je vsak vedel, kaj se tudi njega osebno tiče. Proti zmotam in zli volji ni bil prizanesljiv, rajši oster. Če pa je dognal, da se je v sodbi zmotil, je popravil, v kolikor in kar je zagrešil.

Bil je mož molitve, vesten, požrtvovalen in skrben dušni pastir. Njegovo obnašanje pred oltarjem in zbranost, mirnost v kretnjah je bilo dostojanstveno. Njegovi govori niso bili govorniško izpijeni in blesteči. Govoril je preprosto, da so ga vsi razumeli. V govorjenju se je znal prilagoditi izobražencem, preprostim ljudem, mladim in starim. Kot skrben dušni pastir je govoril tako, da je vernike njegova beseda osvojila. Ljudje so ga radi poslušali in njegove iz vsakdanjega dogajanja in življenja vzete primere in prilike so jim ugajale.

Kot dušni pastir se je močno potrudil, da bi pravilno doumel znamenja časa, doumel potrebe, dognal stvarnost, razumel duševne stiske zlasti mladih ljudi in je v tej smeri organiziral in vodil slovensko dušno pastirovanje. Bil je sodoben dušni pastir. Njegova spovednica je bila vedno

Slovenski škofje v Rimu. V tednu od 8. do 15. januarja so bili slovenski (in drugi škofje iz Jugoslavije) v Rimu v okviru rednega obiska „ad limina“. Gre za poročanje najvišjemu vodstvu Cerkve o stanju v škofijah in pogovor o prihodnjem delu. Škofje so med bivanjem v Rimu obiskali voditelje nekaterih osrednjih kongregacij in uradov, vse skupaj in vsakega posebej pa je sprejel tudi papež.

in povsod dobro obiskana. Na Prištavo v Castelarju je do svoje smrti prihajal za prve petke spovedovat in maševati. Rad se je pošalil, da je pristavski kaplan. Vedno je imel kratko pridigo, ki jo je imel vnaprej zamišljeno. Zato je vernikom na zanimiv način predstavil starozavezne preroke, razložil verske resnice, zakramente, mašo. Prizadeval si je biti kratek v govorih. Še danes pa ga ljudje pogrešajo kot spovednika. Radi povedo, da je gospod Orehar dobro spovedoval, ker je tudi kaj povprašal in razna osebna vprašanja lepo pojasnjeval.

Takega duhovnika ljudje ne bodo pozabili. Molimo, kakor nas je on spodbujal: zase, za naše družine, za veliko slovensko družino, za naše duhovne. Naj nam Bog dá še mnogo njemu podobnih po gorečnosti, pogumu, modrosti in preudarnosti, vnetih v molitvi in žrtvovanju za slovenski rod v Argentini in tujini.

France Pernišek

Dr. Janez Janež

40 let misijonski zdravnik

V neki švicarski reviji takole beremo: Doktor Janež — Albert Schweitzer Daljnega Vzhoda. Daljši članek nosi podnaslov; 40 let v misijonih — 50 let kirurg.

Ta doktor Janež je prvi slovenski misijonski zdravnik. 24. maja 1948 se je v Buenos Airesu vkrcal na ladjo, ki ga je popeljala na daljno Kitajsko.

A začnimo pri začetku.

Janez Janež se je rodil 14. januarja 1913 v Dolskem pri Ljubljani. Torej je letos izpolnil 77 let. Gimnazijo je študiral v Ljub-

ljani, prav tako tudi medicino, a izpopolnjeval je študije tudi v Zagrebu in Gradcu, kjer je maja 1937 promoviral.

Prvo službo je nastopil na kirurškem oddelku ljubljanske javne bolnišnice, kjer je položil izpit za specialista kirurgije, nato pa delal in študiral na klinikah v Beogradu.

Mladi zdravnik je brž rasel v znamenitega kirurga.

Ob nastopu druge svetovne vojne in ob pojavu OF, ki je zlorabljala težak položaj slovenskega naroda za nadvlado komunistične peščice nad katoliško večino, se je dr. Janež brez oklevanja znašel na strani odločnih protikomunistov. Zato je s posebno ljubeznijo bdel nad ranjenimi protikomunističnimi borci in ga imajo domobranski krogi v najlepšem spominu. Protikomunistom, ki so se umaknili v začetku usodnega maja iz domovine, se je pridružil tudi on in je deloval kot zdravnik v raznih taboriščnih bolnišnicah Avstrije. Od tam ga poznajo in radi imajo tisoči današnjih slovenskih izseljencev.

Prišlo je nesrečno vračanje domobrancev in nekaterih civilistov v roke komunistov. Dr. Janež je bil v prvem transportu. Kako se je rešil s skokom v žito, kako je v tistih trenutkih v srečanju z

božjo Ljubeznijo obljubil posvetiti svoje življenje misijonom, nam sam takole pripoveduje:

„28. maja sem se peljal z velikim transportom naših mladih ljudi proti Pliberku. Ob izročitvi sem se rešil s skokom v rženo njivo. Uro pozneje je odpeljal vlak to mladino v smrt; na kolodvoru je nastal molk, moje misli so pohitele nazaj in naprej. Spomnil sem se, da sem istega dne 8 let prej končal svoje študije, da sem kot študent in zdravnik želel v misijone. Ko sem šest ur ležal nepremično v smrtnem strahu na njivi, sem obljubil, da bom svoje življenje, če mi bo podarjeno, posvetil misijonom.“

Potem doktor Janež takole nadaljuje:

„Ko sem se pred leti po promociji majskega jutra zbudil in zagledal na mizi kos zvitega papirja — diplomo, sem skozi rosne oči videl vso dolgo pot slovenskega kmečkega študenta, videl sem njegovo mamo, kako dan za dnem, noč za nočjo spleta košarice, kako bosa hodi in črn kruh grize, da bi njen sin ne bil bos in lačen, videl sem vso družino, kako fižol žveči, da bi le študent mogel doštudirati.

Pred leti sem dobil prvo pismo našega velikega misijonarja mons. Kereca, ki me je vabil na delo v misijonsko bolnico, katero je on zgradil ter jo dal v last in vodstvo slovenskim sestram. Ker je to bila že želja mladih let, sem sklenil napeti vse sile, da pridem na cilj. V Avstriji sem trkal na vrata raznih uradov, a je ostalo le

pri trkanju. Sodobna diplomacija nas je krstila z DP in nam dala listke, na katerih debelo piše, da niso potni list. Če greš na Koroškem s tem listkom preko 10 km, v arest zajdeš. Ko sem se naveličal uradov, sem sklenil iti na pot neuradno. Ignoriranje raznih oblasti je posebne vrste užitek, ki ga dobro poznam že iz predvojnih časov, ko so me vsaj štirikrat zaklenili med štiri stene. Ker jim nikdar niti hrane nisem plačal, so opustili ta način in mi le z bajoneti grozili, dokler si jih niso polomili. Rdeči demokratje so sklenili, da me ne bodo zastonj hranili in so me vtaknili v neko specialno kartoteko. Nekdo se s sklepom ni strinjal in mi je zaupno prinesel iz kartoteke listek št. 209 in dal par nasvetov. Kot zdravnik sem vedel, da človeku dve glavi ne zrasteta, in sem ga ubogal, čeprav je bil rdeč. Jeseni l. 1947 sem strgal DP listek, vzel nahrbtnik in začel svojo pot na Kitajsko peš — brez denarja, brez dokumentov. Z varnim spremstvom sem prišel do Rima, kjer sem odložil nahrbtnik in že dobil neke vrste potni list. Dobri znanci so sklenili, da grem v Argentino čakat pravih dokumentov. Odpeljal sem se v Genovo, kjer sem dobil vizum in brezplačno karto za Buenos Aires. Tam je že izgledalo, da bom ob metanju opeke in mešanju malte moral čakati odhoda, a na veliko začudenje to ni bilo potrebno. V Argentini sem bil dnevni gost novega Društva Slovencev, pa tudi mnogih starih emi-

grantov, ki se niso bali družiti se z sodobnimi "zločinci". Prišli so dokumenti in bi slovo skoraj bilo težko, a obljuba dela dolg in sem odšel. Začela je 10-tedenska vožnja proti Šanghaju."

Z datumom 2. novembra 1948 je urednik Katoliških misijonov že prejel Janeževo pismo iz Čaotunga:

„Sem v polnem delu, ki je prav zanimivo in vsestransko. Na Vseh svetnikov dan smo obiskali katoliški oddelek tukajšnjega pokopališča, kjer leži tudi moja prva „žrtev“, ki je pred nekaj dnevi podlegla po težki operaciji. Že pišem o smrti, pa še tako malo časa igrati vlogo misijonskega zdravnika... V našem poklicu je smrt nekaj običajnega. V tem kratkem času smo imeli več težkih operacij, šlo je vse po sreči. Ker imamo elektriko le od 18. do 24. ure, je treba delati pri dnevni luči ali petrolejki. Nimamo še rentgena: bolnica bi z njim veliko pridobila. Stremel bom za tem, da ga sčasoma kako dobimo. Urediti bolnico in jo strokovno dvigniti, to bo važen del moje naloge. Če se bo kje po svetu našlo kaj prijateljev, bo možno kaj storiti.

Če boste v vaših misijonskih krožkih fantom kaj govorili o misijonskem zdravniku, recite jim, da mora biti človek, ki se loti tega poklica, predvsem strokovnjak in pa veren človek, da bo svoje osebne verske dolžnosti v redu opravljal; mora biti dalje trden in blag značaj, ki bo znal sebe pozabljati in razumeti tuj narod, ki

bo znal ljubezen dajati in ne je zase zahtevati. Z delom bo obložen od jutra do večera in ne bo imel časa za pridigovanje; to bodo delali drugi in zdravnikovo delo jim bo toliko bolj olajševalo in množilo uspehe, čim bolje bo zdravil, saj je človeško srce v bolezni najbolj dovzetno. Tako sem jaz razumel svoj apostolat in se nisem zmotil. Ko sem bil prisiljen prvih 14 dni zaradi dolge poti, sprememb klime in hrane večino prebiti v postelji, so me večkrat prišli še v posteljo klicat na nujno operacijo... Izvrševati težke operacije v primitivnih razmerah, kjer ni rentgena, kjer ni tekoče vode za umivanje, kje še ni maršičesa drugega... to je apostolat misijonskega zdravnika. In skrbeti za napredek misijonskih poklicev! — Povejte tudi kandidatom, da zdravnik na Kitajskem ni zaščiten od zakona, da ga neuspela operacija, celo zdravljenje, lahko spravi v arest in težke denarne kazni, ki lahko misijon uničijo, saj jih zdravnik sam ne more plačati.

Jaz sam se ne strašim dela in ga z veseljem opravljam. Trenutno sem sam za celo bolnico, ker je šel kitajski zdravnik na dopust in je veliko vprašanje, če se bo sploh vrnil.

Pisanje tega pisemca sem moral trikrat prekiniti, ker smo ta večer imeli tri porode, med njimi enega posebno težkega: medtem ko smo obujali otroka, ki ni dihal, je silno začela krvaveti mati. A hvala Bogu, zdaj imamo žive in zdrave tri matere in tri novorojene Ki-

tajčke. Ura gre na polnoč, ko končujem to pismo. Nič čudnega, če je pisanje neurejeno. Utrujen sem in oči mi skupaj lezejo, podnevi pa ni časa za pisanje. Tako hitimo z delom dan za dnem, ko ga je toliko za štiri pridne sestre in enega ubogega misijonskega začetnika. Monsignor vsak dan prihiti med nas, ker mu je dolgčas, če nas nekaj ur ne vidi... Zadnje čase smo se kar malo bali, kajti od 18. oktobra naprej smo imeli več potresov, dva posebno močna, ki sta storila nemalo škode; vendar, podrlo se ni nič, čeprav se je enkrat vse kadilo iz bolnice.“

V avgustu leta 1950 je Slovenski misijonski odsek v Buenos Airesu organiziral Veliki srečolov dr. Janeževega rentgenskega sklada. Ta nabirka, ki so jo podprli tudi nekateri prijatelji iz ZDA in Kanade, kakor srečolov, sta lepo uspela in je bila dosežena vsota tisoč dolarjev, ki smo jo obljubili (ki pa je kajpada dosegla komaj četrtno stroškov nabave in instalacije aparata). Dr. Janež je bil za požrtvovalnost rojakov zelo hvaležen in je takole pisal: „Mesec avgust je in končana bo akcija za naš rentgen. Naj se ob zaključku akcije v imenu nas vseh lepo zahvalim vsem darovalcem, ki so se nesebično odzvali. Naš rentgen je v nekaj mesecih pregledal že nad 1000 bolnikov in številnim pomagal k zdravju. Moralna opora, ki ste nam jo s to akcijo dali, je še več vredna kot denar, ki ste ga žrtvovali.“

Še 1. avgusta 1951 dr. Janež po-

roča iz Čaotunga, da imajo zelo veliko dela. Tisto pismo pa zaključuje:

„Z naglico se nam približuje rdeča ‘osvoboditev’, ki jo vsi tako dobro poznamo.

Delo misijonov je okrnjeno do skrajnosti. Mi še vlečemo — zaenkrat ne še omejeni v delu kot misijonarji-duhovniki. Bolniku damo, kar imamo in kar znamo. Naše sestre poslavljaajo se preko čela pokrižajo s koščkom vate, namočenim v blagoslovljeno vodo, in so navzoči prepričani, da jim dajejo kako posebno zdravilo za zemsko življenje...“

A konec misijonske bolnišnice v Čaotungu je bil neizbežen in je lepega dne tudi nastopil. Iz pisma msgr. Kereca marca 1952 zvedemo, da so 10. januarja tega leta obkolili bolnišnico, naredili preiskavo in zaprli sestre in zdravnika. Po enem in polmesečnem zaporu so jih odvedli v Kunming. Istočasno so izginili prav vsi inozemski misijonarji iz province oziroma škofije. Naše sestre in zdravnika so tu pod stražo odvedli v zapor na škofiji.

Dr. Janež nam piše o tem iz Hongkonga 31. maja:

„Morda pričakujete dolgih storij o dogodkih v Čaotungu. Prefektura je uničena, vsi tujci že izven Kitajske, nas so za nekaj mesecev zaprli in končno obsodili z izgonom. Ne bom o vsem tem mnogo pisaril, ker se mi gnusi ljubovati spomine na svinjarije, katerih so le rdeči banditi zmožni. Kar se je zgodilo z našo do-

movino, se je zgodilo z ogromno Kitajsko, v kateri je bil čaotunški misijon le kapljica v morju...

Komunisti žele, da bi cdišli misijonarji v svetu o njih lepo govorili... Mi tega ne moremo, ker so z nami postopali skrajno nečloveško. Po končanem zaporu sem vprašal sestro, ki je poskusila rdeči zapor že v domovini, če je doma bilo hujše, in mi je rekla: Kitajski zapor je bil pač stokrat hujši! — Ta izjava veliko pove in ni treba izgubljeni besed nad rdečim nečloveškim početjem. Kaj bi šele lahko rekla sestra prednica, ki je kot prednica bila deležna največ sovraštva in najhujših duševnih mučenj! Naj Bog ve za vse, kar so počeli z nami, in njemu naj bo potoženo, ne ljudem!”

Msgr. Kereca, šolske sestre in dr. Janeža so obsodili na izgon na veliki četrtek 1952. V nekaj dneh so jih iz škofijske hiše v Kunmingu v oboroženem spremstvu odvedli na kolodvor. Pred odhodom vlaka je straža izginila

in oni so se po večmesečnem dušnem in drugem trpljenju oddahnili ter brez kakih novih težav prišli v Hongkong, angleško kolonijo pred vrati Kitajske.

Na Formozi je skupina z dr. Janežem prevzela malo bolnišnico v mestcu Lotung na severu otoka, ob morju. Ta bolnišnica naj bi jim bila izhodišče in temelj za njihovo bolničarsko in misijonsko delovanje. Kako je dr. Janež tamkaj začel, nam pove njegovo prvo pismo, kaka dva meseca po prihodu:

„Tu sem malo časa, a je povest že dolga, vesela, a tudi grenke primesi ne manjka. Našel sem tu toliko dela kot še nikdar in nikjer v življenju. Včasih imam po 10 operacij na dan. Operacije tu človeka zelo zmučijo, ker je že izven operacijske sobe vročina zelo huda, zadušljiva, kaj šele v operacijski sobi, ki ni klimi primerno zidana in urejena in od človeka med operacijo dobesedno lije. Pred kratkim sem zvečer operiral težek primer. Po zadnjem šivu kože se mi je v glavi zavrtele in sem se zvalil po tleh. Ko sva bila oba z bolnikom v redu, sem še tri ure nadaljeval z operiranjem. Že v prvem mesecu sem dvema bolnikoma po dvakrat dal kri, pa tudi sicer čutim pomanjkanje krvi, ker se v vročini ne da veliko jesti in se kri ne nado-mešča dovolj hitro. Poleg tega pa nisem več mlad, kostni mozeg se stara.

Člankar Nereo Venturini v reviji Popoli e missioni takole ka-

rakterizira delo in vpliv dr. Janeža:

Dr. Janež je silno delaven, na leto opravi kakih 3000 operacij vsake vrste. Dela naglo, strastno, velikodušno; pri tem mu z enakim navdušenjem pomaga dr. Remo. Kadar je treba za kakega bolnika krvi, se onadva sama ponudita. Zato ju je taiwanska vlada 1963 skupaj odlikovala. In kar se tiče kirurške dejavnosti dr. Janeža, vedo statistike povedati, da mu na tisoč operirancev le trije umrlo, to je manj kot v ameriških bolnišnicah.

Ti izredni uspehi prinašajo dr. Janežu, da ga vsa Formoza visoko ceni in spoštuje.

Visok tajvanski funkcionar je pred kratkim imenoval dr. Janeža „nega najzaslužnejših mož Tajvana“. Bolniki in drugi ljudje pravijo o njem: „Je tako dobrega srca, da mu ni enakega.“ Ali: „Rešil je na tisoče Kitajcev“, „Rešil mi je življenje“, „Nikoli si ne bi mislil, da so na svetu ljudje, ki lahko tako ljubijo druge, katerih niso prej nikoli videli!“

Na Formozi uživa ugled in njegovo ime je med ljudstvom že legenda. V dobro ima zapisanih 75 tisoč (velikih in srednjih) operacij v 35 letih — kar je gotovo težko dosegljiv svetovni rekord. Pri delu je dan za dnem od 16 do 24 ur, sklonjen nad najbolj zapletenimi in težkimi primeri.

Na propagando je alergičen. Časnikarji zelo težko pridejo do pogovora z njim. Do bolnikov pa

je čisto drugačen: razumevajoč, pripravljen za pogovor in vedno na voljo. V prvih letih, ko so na krvodajalce gledali še kot junake, si je dr. Janež (izmenoma s kamilijanci) v nujnih primerih pomagal tako, da je sam ponudil svojo roko za neposredno transfuzijo. Pozneje so mu to prepovedali, ker se je večkrat zgodilo, da je moral za nekaj trenutkov prekiniti operacijo in sesti, da ni omedlel. Šlo pa seveda ni samo za dajanje krvi: delati je moral v sobi, kjer ni bilo zraka, v žareči svetlobi močne navadne svetilke.

Danes je — pravi kamilijanec p. Antonio Crotti, ki je to poročilo napisal — kirurški oddelek oskrbljen s štirimi velikimi operacijskimi sobami, ki imajo klimatske naprave, ustrezne svetilke in drugo opremo, pa še skupino mladih asistentov. Večina bolnikov je pa še vedno iz istega okolja kot nekdanj; to so ribiči, kmetje, delavci, preprosti ljudje, ubogi.

Dr. Janež si ne privošči počitka. Lahko bi rekli, da dela 365 dni v letu in 24 ur na dan. Kako, kdaj in koliko spi, nihče ne ve. Hrani se v svoji sobi, sam, poleg telefona, vedno pripravljen na poziv. Človek bi rekel: nemo-goč ritem, prava tlaka, če ne bi poznal njegove velike ljubezni do bolnikov.

Leta 1987 je dr. Janež praznoval petdesetletnico svojega kirurštva. O tem on sam takole piše:

„Pa naj vam malo popišem svoj

„zlati“ praznik. Bilo je to 28. maja; tisti dan sem delal kot druge dni in izvedel 11 operacij. To je bil zame najlepši dar ob jubileju. Ko sem se vrnil v svojo sobo, sem našel polno rož in darov od sedanjega osebja v bolnici.

V 35 letih dela v Marijini bolnici tu v Lotungu mi je pri delu pomagalo veliko bolničark in mladih doktorjev. Vsakdo je prišel le za nekaj let in je spet odšel, dekleta so se poročila in se razkropila po vsem otoku, nekatere so odšle v druge države, mladi doktorji so povečini odprli privatne „prakse“. Marijine bolnice pa ne pozabijo.

Za mojo 50-letnico kirurštva so bivše bolničarke organizirale srečanje v bolnici: kakih 200 jih je 21. junija prišlo na slavlje. Dopoldne ob 11 je bila maša, ki so se je udeležile tudi nekristjane, potem pa kosilo. Ker so vse to naredili zaradi mene, se nisem mogel izogniti, preveč bi jih užalil, saj so mnoge od daleč prišle in vse stroške, tudi za kosilo, so one plačale. Tako sem moral v veliko bolnišniško jedilnico — prvič in zadnjič med mojih bivanjem tu. Vroče je bilo in bil sem ves premočen. Na pretege so slikali in imam cel kup slik, tudi moji „prijatelji“ časnikarji so se vtihotapili. Vsakdo se je hotel z menoj slikati. Veliko veselje je vladalo in naj vam obrazi na slikah več povedo kot moje pisanje. Tudi več časopisov je o vsem pisalo. Celo kitajski časopis v New Yorku je objavil dolg članek in

mi ga je ena od bolničark poslala. Glavi članka iz dveh časopisov sem izrezal in vam ju prilagam, članka ne, saj ne razumete kitajskih črk. V naslovu tole izrečeta: „Kirurg dr... praznuje 50 let dela, od tega je med nami 35 let; dela brez plače, brez odmora in je po 50 letih še vedno aktiven. Bivše njegove bolničarke so se za to priliko sestale v Lotungu; ne morejo ga pozabiti, so vesele in ponosne, da so bile del njegovega 50-letnega bogatega kirurškega življenja; prav tako je prišlo na srečanje lepo število nekdanjih njegovih doktorjev asistentov.“

Kaj vse so članki pisali, vam ne bom pravil, kajti preveč hvalijo in me je sram o tem pisati, boste mislili, da se hvalim in da mi je kaj za take sladkosti... Vesel pa sem, da imam v tej deželi take dobre znance. Običajno je kirurg po 50 letih stara, pozabljena škatla...

Ne zamerite, da sem vam toliko o tem napisal. Lahko eno ali dve sliki objavite, vse drugo pa je le za vas, in ko pregledate, sežgite.

Najlepše v človekovem življenju itak vsak sam zase hrani in tega je na moji dosedanji življenjski poti ogromno! Ne verjamem, da bi na kak dopust mislil in se šel po svetu kazat; moje življenje je tu in za bolnike. Za bodočnost imam samo eno željo: med delom bi rad naredil tisti veliki korak z zemlje v večnost...“

Stanko Jerebič

Škof Rožman je bil velik Slovenec

Škof Stanislav Lenič se je rodil 6. 11. 1911 v župeči vasi. Šolal se je v škofovih zavodih sv. Stanislava v št. Vidu. Po maturi leta 1933 je vstopil v ljubljansko bogoslovje, kjer je na teološki fakulteti leta 1937 diplomiral in leta 1947 tudi doktoriral. Na ljubljansko škofijo je prišel za škofijskega tajnika septembra 1940. Zaradi te pomembne službe je pomenil za povojno oblast eno ključnih figur slovenske Cerkve, saj so mu pripisovali vedenje o celotnem medvojnem angažiranju cerkvenega vrha, posebno škofa Rožmana. Po odhodu škofa Rožmana iz Ljubljane in po aretaciji generalnega vikarja Ignacija Nadraha je ostal na škofiji in nadaljeval službovanje pri škofu Vovku. 28. avgusta 1947 je bil zaradi domnevne špijonaže in povezovanja s sovražno emigracijo aretiran ter obsojen na 12 let zapora, kasneje pa pomiloščen na osem. Po izpustitvi leta 1955 je nadaljeval duhovniško službo kot župnik v Sodražici na Dolenjskem, kjer je bil vse do leta 1964, ko je postal generalni vikar in pomožni škof pri nadškofu Pogačniku. Leta 1968 je bil posvečen v škofa.

Resda današnja vladajoča garnitura ni neposredno vpletena v dogajanja med leti 1945 in 1955, vendar pa se oblast kot celota od njih ni nikoli distancirala ter se odpovedala svoji revolucionarni povam-

STANISLAV LENIČ, DANES ŠKOF, NEKOČ EDEN OD PREGANJANIH DUHOVNIKOV.

pirjenosti, ki jo je tedaj prakticirala. Nasprotno: o preganjanju duhovnikov in „duhovniških procesih“ je bilo vse do danes nezaželeno govoriti, ne nazadnje tudi zato, ker so nekateri režiserji teh procesov še živi. Kljub vsemu pa verjamemo v iskrenost prizadevanj za demokratizacijo in humanizacijo te družbe, zato si upamo trditi, da bo do naslednjih božičnih praznikov že stekel postopek za rehabilitacijo po nedolžnem obsojenih žrtev „bojujočega se ateizma“, ne glede na to, ali si bodo duhovniki za to prizadevali ali ne.

Gospod Lenič, med vojno ste bili tajnik škofa Rožmana, zato gotovo dobro poznate njegovo tedanje politično delovanje. Kako bi opredelili

Rožmanovo politično prepričanje in angažma, ki je iz tega izhajal?

Vesel sem, da lahko povem resnico o tem škofu, ki je bil doslej v zgodovini tako očrnjen. Na škofijo sem prišel 1. septembra 1940, zato so mi vedenje škofa Rožmana in vsi ti isti nagibi, zaradi katerih se je odločil tako, da so ga kasneje razglasili za narodnega izdajalca, zelo dobro znani. Škof Rožman po svojem bistvu ni bil politik, bil je predvsem izredno dober dušni pastir. Priljubljen je bil tudi kot najboljši pridigar, saj je znano, da je Plečnik o njem nekoč rekel: „V Ljubljani je samo en dober pridigar in to je škof Rožman.“ Politično se škof ni izpostavljal, ko pa je prišla vojna, ko je prišel ta popolni razpad, so kar naenkrat začeli prihajati k njemu zastopniki vseh strank, razen seveda komunistične partije, ki pa je bila tedaj sila neznatna stranka. Silili so ga, naj bi postal nekakšen novi slovenski voditelj, kajti tudi ban Natlačen se je počasi umikal v ozadje.

Ali je imel škof Rožman res že od vsega začetka možnost, da bi se vključil v OF in NOB?

Rožman je vedel, da je v OF prevlada komunistov, in vedel je tudi za njihove namene. To ni bila zgolj nacionalna osvoboditev, kar je bilo njihovo glavno geslo, s katerim so pridobivali narodno zavedne ljudi, ampak je bila tudi komunistična revolucija, ki jo je dobro poznal iz poročil iz Rusije, saj smo imeli po vatikanski strani morda najboljša poročila o tem, kaj se je tam pod Stalinom dogajalo. Kakor vemo, je bil

v OF kot zastopnik kristjanov povabljen Edi Koebek, ki je vodil levo usmerjeni krog katoličanov. Rožmana niso nikoli povabili, da bi pristopil k Fronti, res pa so ga vabili na pogovore ter mu dajali tudi možnost, da bi šel na osvobojeno ozemlje. Hoteli so se z njim pogovoriti ter ga pridobiti predvsem za to, da bi ne nasprotoval OF in da bi preprečeval vsako morebitno akcijo proti njej.

Maja 1945 je škof Rožman zapustil Ljubljano, vi pa ste ostali tukaj in doživeli prve povojne tedne. Kakšen je bil odnos nove oblasti do duhovnikov?

Tisti dnevi niso bili prijetni. Dobivali smo razne obiske, s škofijo kot tako pa oblast ni hotela imeti nikakršnega stika. Pač pa so nam naročili, da moramo zvoniti, ko bodo partizani prišli v Ljubljano, in to so tudi storili. Naredili so tudi slovesno mašo zadušnico v stolnici za padle partizane, ki jo je opravil dr. Mikuž, in tudi to smo omogočili. Drugače pa so bili do nas zelo rezervirani. Potem so se začele preiskave. Prišli so na ordinanco, vse premetali, razmetali naše zgodovinske arhive ter vzeli vse, kar se jim je zdelo pomembno. Z ordinariatom pa niso imeli ves mesec nobenih stikov vse do 13. junija, ko so zaprli generalnega vikarja Nadraha, ki je vodil škofijo po Rožmanovem odhodu in ki je bil takrat star že 77 let. Potem je postal generalni vikar Anton Vovk. On je bil Finžgarjev rojak, tudi njegov prijatelj, zato so najbrž menili, da bo tudi Finžgarjevega mi-

šljenja ter so takoj stopili v stik z njim. Škof se je tiste prve mesece največ ukvarjal z nerazumljivim ravnanjem oblasti z našimi duhovniki, ki so se vrnili iz internacije. Kakor veste, so bili med vojno duhovniki iz vse Gorenjske izseljeni na Hrvaško in v Srbijo. Potem, ko so se vsi srečni vračali domov, jim oblast ni dovolila, da bi se vrnili v svoje župnije, ker so vsakogar hoteli preveriti, ali ima kaj nad seboj, kako se je opredeljeval med vojno... Zanimivo je, da so morali ti duhovniki čakati in niso smeli v svoje župnije, medtem ko so nemške duhovnike, ki so jih med vojno na Slovenskem nastavljali Nemci, pustili pri miru ter za nekatere celo želeli, naj ostanejo namesto slovenskih. To je bilo seveda za nas nerazumljivo.

Med številnimi preiskavami v škofiji so izginili tudi razbremenilni dokumenti, ki ste jih zbrali za Rožmanovega odvetnika. Kakšna je bila vsebina teh dokumentov? Izginil je tudi vaš osebni dnevnik...

Ko se je začel proces proti škofu Rožmanu, je prišel k meni prelat Lukman ter mi rekel, da ve, koliko je škof v resnici storil za rešitev žrtev italijanskega terorja, kakšne proteste je pošiljal na obe strani, tako Italijanom kot Nemcem, koliko je storil za rešitev Toneta Tomšiča... ter da naj zberem vse te dokumente, da jih bomo dali Rožmanovemu advokatu. Res sem zbral sveženj teh dokumentov, žal pa takrat še nismo imeli fotokopirnih aparatov, da bi jih preslikal, tako da sem mu izročil originale, on pa je podpisal re-

verz, da bo vse vrnil. In ko je prišel s temi dokumenti na razpravo, so mu jih gladko zaplenili in mu jih niso dovolili uporabljati. Takrat se je javila tudi mati Toneta Tomšiča ter prosila, naj jo pustijo, da bo pričala in povedala, kaj vse je storil škof Rožman za rešitev njenega sina, pa ji tudi niso dovolili, da bi pričala v škofovo korist. No, glede mojega dnevnika... Pisal sem ga zadnji dve leti vojne, potem pa sem spoznal, da bo to najbrž zelo nevarno in sem ga skril v zgodovinskem arhivu pod neke fascikle. Ko sem prišel iz zapora, sem ga skušal poiskati, pa ga ni bilo več na tistem mestu. Pri neki preiskavi je izginilo tudi to!

Veliko duhovnikov je takrat bežalo pred partizani, pri čemer je gotovo imela velik vpliv domobranska propaganda, češ da partizani pobijajo vse duhovnike. Vendar, ali je bil ta strah res povsem neutemeljen?

Ko so po Dolomitski izjavi vso oblast v partizanskem gibanju dobili komunisti, si je vodstvo z vso silo prizadevalo za to, da bi se moralo vsakega morebitnega nasprotnika likvidirati. Ljudje so bili prepuščeni sami sebi, ponoči pa so prihajali in jih likvidirali. Tako so pobili tudi veliko nedolžnih duhovnikov, ne samo tistih, ki so res že lahko organizirali odpor proti njim.

Vidite, take stvari so se dogajale. Zato je bilo duhovnike strah in so bežali. Konec vojne je odšlo čez mejo približno 200 ljubljanskih škofijskih duhovnikov in nekaj redovnikov. Žal je bilo med njimi tudi veliko taktih, ki bi jim ne mogli ničesar očita-

Strah pred partizani ni bil popolnoma brez podlage, kajti **partizani so pobili približno 70 naših duhovnikov** kar na terenu, potem pa tudi veliko tistih, ki so jih vrnili. Imamo tudi seznam duhovnikov, pobitih med vojno. Največ so jih pobili partizani, potem Nemci in nato Italijani. Pa še 50 naših bogoslovcev so po vrnitvi s Koroške likvidirali prav tako brez vsakršnega procesa.

ti in nekaj se jih je kasneje vrnilo, vsi pa ne. Zdaj so v veliki večini umrli, vendar pa je zunaj še vedno okrog 100 naših duhovnikov, nekateri od teh so bili potem posvečeni tudi zunaj.

Kdaj se je potem začel prvi povojni val aretacij duhovnikov, ki se med vojno niso kompromitirali s sodelovanjem z okupatorjem?

Tiste, za katere se jim je zdelo, da so bili povezani z belo gardo in z domobranci, so začeli zapirati takoj. Tako so bili že ob **božičnem procesu** leta 1945 nekateri obsojeni na smrt, na primer župnik Cerkovnik iz Šentjerneja, za katerega se je kasneje izkazalo, da so bile obtožbe zoper njega povsem izmišljene, potem dr. Križaj, no, ta je bil morda res preveč zapleten... pa še nekaj drugih. Takratni oblasti je šlo za utrditev, zato je morala odstraniti vse tisto, za kar se ji je zdelo, da bi jo lahko omajalo. In tako so prihajali po duhovnike in jih zapirali. Takrat so zaprli vse jezuite, jih približno 5 ob-

sodili, hišo nacionalizirali, zaplenili cerkev... No, tako so zaprli tudi vse **lazariste**, da bi jim lahko zaplenili njihovo hišo. Kadar so kaj potrebovali, so pač našli žrtev.

Tako so leta 1947 aretirali tudi vas...

Da, tudi mene, čeprav so me v začetku skoraj dve leti pustili pri miru in celo pohvalili moje ravnanje, ker nisem skupaj s škofom Rožmanom zapustil Ljubljane. Kasneje pa so mi neprestano nastavljali razne zanke in špijone. Moram reči, da so bili zelo nespametni tudi naši emigranti, saj so velikokrat pošiljali čez mejo svoje kurirje in ti so se zmeraj ustavljali tukaj. Tako sem bil leta 1947 aretiran kot špijon. Dokazovali so mi, da sem pomagal nekemu hrvaškemu frančiškanku pobegniti čez mejo in podobno. Predvsem pa so me obtoževali špijonaže za zaveznike. Obsojen sem bil na 12 let zapor, 8 pa sem jih odsedel.

Kako so z vami ravnali v zaporu? Kdo so bili vaši zaslisevalci?

Ne bom vam povedal imena, ker se je takratni zaslisevalec pozneje zelo spremenil. Takrat je bil pač mlad komunist, ki se je obnašal bolj pobalinsko, kasneje pa se je res zelo spremenil. Lahko pa rečem, da me je najbolj brutalno zasliseval **Mitja Ribičič**. Na to zaslišanje imam najslabše spomine.

Kako je zaslišanje potekalo?

Zaslišanje je potekalo takole: dali so me v bunker, to je podzemeljska celica brez svetlobe, kjer sem bil do-

bra dva meseca. Tam je bila samo ena deska, na katero sem se zvečer lahko ulegel. Nasproti vrat je gorela zelo močna žarnica, ki je svetila vso noč naravnost v obraz. Ob devetih je bilo obvezno spanje. Počakali so, da sem zaspal, nato pa so nenadoma odprli vrata in vpili: Kdo ste vi? Hitro na zaslišanje! In tako vso noč, noč za nočjo... Po dveh mesecih bunkerja so me dali v samico, v kateri sem preživel dve leti in dva meseca — vseskozi popolnoma sam. Nazadnje je bilo lažje, ker sem bil v skupni sobi in sem delal tudi v pisarni.

Ali ste bili duhovniki v skupnih sobah?

Jaz sem bil veliko časa popolnoma sam, potem pa smo bili bili skupaj. Kasneje so me zopet ločili od ostalih duhovnikov, ker so rekli, da nanje slabo vplivam. Večinoma sem bil med laiki. To so bili sami izobraženi ljudje, bili smo vseh prepričanj in zmeraj je bil med nami tudi kakšen član partije, ki so ga imeli za obveščevalca. To je bila posebna metoda. V vsako sobo so dali nekoga, ki je moral potem poročati, kaj govorijo duhovniki med seboj. Tako so si v ta namen izbrali nekega duhovnika, ki so ga poprej izstradali in popolnoma živčno uničili. Potem pa so ga dali v udobno celico, mu dali liter vina, salamo in kruh ter mu naročili, naj zapiše, kaj so se duhovniki med seboj menili. Ta človek je bil tako pošten, da mi je to povedal in je zmeraj pisal tako, da nam ni škodil. Vidite, to so bile čisto stalinistične metode.

Ali ste imeli po vrnitvi iz zapora še kakšne nevšečnosti z UDBo?

Prva nevšečnost je bila ta, da je minister Kraigher poklical škofa Vovka ter mu naročil, da ne smem nikdar več priti v škofijo v službo. Zato me je škof poslal na župnijo v Sodražico na Dolenjskem, kjer sem bil 9 let župnik.

Na župniji mi niso delali posebnih težav, nekoč pa so me klicali na UDBo, ker naj bi ob smrti škofa Rožmana na prižnici rekel: „Umrli je največji Slovenec!“ Vedel sem, da je vse skonstruirano, saj tisto nedeljo, ko naj bi izrekel te besede, nisem maševal tam, ampak v sosednji fari. Potem so mi grozili, ko pa sem odločno protestiral, so naenkrat postali zelo prijazni. Drugače nisem imel posebnih težav.

Ko je škof Vovk umrl, sem postal generalni vikar in pomožni škof pri pokojnem nadškofu Pogačniku in sem še velikokrat prišel v stik s temi ljudmi, tudi z mojim zasliševalcem, pa so bili kar prijazni. Ko se je nadškof prvič uradno srečal z Ribičičem, mu je dejal: „No, saj midva se pa poznavava.“ Ribičič za začudeno: „Od kod?“ „Ja, iz aresta,“ mu je odgovoril Pogačnik. Potem pa je Ribičič rekel: „No ja, to so bili časi nujnih administracijskih ukrepov!“

Ali je Cerkev že kaj storila za rehabilitacijo po nedolžnem obsojenih duhovnikov ter za razveljavitev krivičnih obsodb.

Kolikor mi je znano, še nismo zahtevali obnovitve teh procesov. Veste, če moramo trpeti in biti zaprti, mi duhovniki to že nekako vštujemo v svoje duhovniško poslanstvo, ker moramo vedno pripravljeni biti tudi na to. Bilo pa bi zelo prav, da se obnovijo taki procesi, kot so bili jezuitski in lazaristovski, ker so bili skonstruirani samo zato, da so lahko zaplenili njihovo premoženje in cerkev Sv. Jožefa. Za nas pa je velika krivica spomenik pred stolnico. Sem edina priča, da škof Rožman ni vedel za demonstracije žensk pred stolnico, ker je imel sobo na povsem drugem koncu. Ko je bila druga demonstracija, so štiri ženske prišle v škofijo in jaz sam sem jih odpeljal k škofu.. Ta jih je lepo sprejel, se z njimi pogovoril, sprejel njihove prošnje in jim obljubil pomoč. In ko zdaj nadškof znova apelira na najvišje institucije, naj vendar odstranijo ta kri-

vični napis, smo dobili odgovor, da so po italijanskih virih ugotovili, da škof res ni dal s silo razgnati žensk, ampak da so to storili Italijani, in da bodo ta napis spremenili, vendar pa ga do zdaj še niso. Ljudje pa se ustavljajo in to berejo, kažejo v škofijo: „Na škofovo pobudo so bile ženske nasilno razgnane...“

Vidite, to je popolna laž. Jaz sam pa se ne bom nikoli potegoval za rehabilitacijo, zame ni več pomembna. Pomembno je, da sem to srečno preстал, da sem do dna spoznal stalinistične metode, ki so jih imeli v zaporih, da sem v zaporu doživel tudi veliko lepega, da smo se duhovniki, ki smo bili skupaj zaprti, med seboj spoznali, se drug drugega bogatili in tako je med nami nastalo lepo sožitje in bratstvo. Od nikogar pa ne bom zahteval rehabilitacije.

Alenka Cotič

MOLITVENI NAMEN

ZA MAREC

Splošni in misijonski: Za žrtve sovraštva in nasilja, predvsem na Srednjem vzhodu in v Južni Afriki.

Slovenski: Da bi novoporočeni ob poroki zaslužili bogastvo in pomembnost Kristusove navzočnosti v njihovi ljubezni.

ZA APRIL

Splošni in misijonski: Da bi se v svetu zmanjševalo oboroževanje vseh vrst.

Slovenski: Da bi ob krstih, prvih obhajilih in birmah starši in otroci doživeli pristno srečanje s Kristusom in njegovim Duhom.

Univ. prof. dr. Milan Komar prejel Odličje božjega Učenika

V petek, 18. novembra 1988, je Vrhovni svet za katoliško vzgojo (CONSUDEC) odlikoval univ. prof. dr. Milana Komarja. Predsednik CONSUDEC-a, redovni brat Daniel Múgica, je odlikovanje dr. Komarja utemeljil z besedami:

„Doktor Komar. Danes CONSUDEC nagraja vašo dosledno, vztrajno in neomajno zvestobo. Zvestobo resnici, urejeno linijo razmišljanja, strogo znanstveno poučevanje, žlahtno skladnost med razumskim delom in vsakdanjim življenjem, nenehno

Salezijanska redovnica s. Marjana Komar, hčerka dr. Milana Komarja, izroča Odličje božjega Učenika svojemu očetu.

služenje kulturi, jasna in blesteča visokošolska predavanja bodisi na Institutu CONSUDEC-a bodisi na Visokem zavodu za katoliko vzgojo bodisi na Argentinski katoliški univerzi.

V tolikih letih predavanj ste doživljali zadoščenje, da ste oblikovali slušatelje po svoji podobi in sličnosti, ki niso le posnemovalci, temveč samostojni raziskovalci na področju modrosti in nadaljevalci vašega dela, ki radi priznavajo, včasih zelo naglas, svoje intelektualno si-novstvo.

Sedaj je trenutek, da javno pove-mo vse to in se zahvalimo Bogu in njegovi previdnosti, ki je vodila dogodke na tak način, da se je lahko naša kultura obogatila z živim dopri-nosom najboljših evropske kulture, neomajno zveste stvarnosti in res-ničnosti. To ste dosegli vi, doktor Komar, s svojo osebno prisotnostjo in svojim vplivom, s svojo kvaliteto, z vašo močjo, vašo veličino in pri-kupnostjo kot pristen ustvarjalec. Vaše znanje ste nam razdajali z uni-verzitetne katedre in še posebej na vaših toplih in cenjenih tečajih skozi dolga leta ter ob nepozabnih popold-nevih in večerih, vedno znova en-kratnih in privlačnih.

Doktor Komar, vi ste znamenita osebnost naše krščanske kulture. To hočemo danes javno priznati in izpri-čati s tem čistim Odličjem božjega Učenika.“

Mimo dnevnih novic

(Ponatis iz Svobodne Slovenije brez uvodnih in sklepnih misli)

Živimo v svobodnem svetu, a smo v bistvu še vedno rod beguncev. Ni smo zapustili domovine po lastni želji. Zaradi svojega prepričanja smo reševali življenje v tujino. Usoda dvanajstih tisočev je dokaz, da naš beg pred komunisti ni bil posledica kake „psihoze“.

Isti režim, ki je vzrok našega begunstva, danes dovoli, da se večina lahko vrača v domovino in celo zasliševanja notranje uprave so navadno bolj civilizirana kot nekoč. Vendar kdo daje tem ljudem pravico zasliševati, dovoljevati ali prepovedati? Nobene pravice nimajo. Imajo le moč. Imajo moč nad rojaki doma, kolikor so jih ustrahovali s pomočjo policijskega in gospodarskega pritiska. Nad nami pa imajo le toliko moči, kolikor jim jo damo sami.

V svetu živimo že desetletja, oprti na krščansko vero, na zgled prednikov, na svoje poslanstvo, na žrtev junakov in mučencev, kot svoboden ud nesvobodnega naroda. Zahtevni smo do sebe, ker vemo, da vodi pot nezahtevnosti le navzdol. Zato vzgajamo tudi svoje otroke v duhu odgovornosti. Priče smo bili, kako so nekatere skupnosti v istem obdobju opešale, ker niso bile do sebe dovolj zahtevne; pričakovale ter sprejemale so pomoč od režima, ki nima lastne življenjske sile

in se zato vedno znova poslužuje globoko zakoreninjenih narodnih čustev. Po vsem, kar smo doživeli, moramo biti kljub slabostim previdnejši in modrejši. Lahkomiselnost bi pomenila tudi v našem primeru narodno smrt.

Za nas je vera sveta stvar in narodnost objektivna vrednota. Prejeli smo ju kot dar brez osebne zasluge, a to ne zmanjša odgovornosti, ki so s temi in drugimi darovi povezane. Dolžni smo jih gojiti in s hvaležnostjo posredovati. Moramo rasti, a ne le v svojo lastno korist. Bivanje v svetu nam nudi prostost v dobi, ko je večina naroda ne uživa. Ali ni naravno, da smo tedaj v svetu glasniki slovenskih teženj, da smo opora svobodoljubnim rojakom, ki se v domovini trudijo za človeka vredno življenje, da smo nepodkupljiva vest onim, katerih odločitev v SRS zadevajo usodo vsega naroda, da smo skozi nepretrgano vrsto let nosilci narodove demokratične tradicije in varuhi tistega dela zgodovinske renice, ki je v domovini prepovedana?

Nismo pripravljeni obračati plašča po vetru. Čeprav bi nas isti sistem, ki nam je pred desetletji ogrožal življenje in nas hotel kasneje strahovati, danes rad pridobil za svojo verzijo narodne sloge, bodisi s pomočjo narodnih gesel bodisi s podporami vseh vrst, vemo, da človekova svoboda ni deljiva. Delna svoboda je delna nesvoboda.

Kljub temu, da se zavedamo kritičnosti obdobja, ki ga kot narod so- doživljamo, ne smemo biti lahko- verni. Videti hočemo, kdaj bodo oni, ki so sistematično uporabljali pov- sod po svetu laž in prisilo kot sred- stvo za doseg in ohranjanje abso- lutne oblasti, v resnici pričeli od- stopati od svojega totalitarnega mo- dela. Prav dobro pa se zavedamo, da čas teče in da nam trdovratnost re- žima lahko zapravi priložnost za slo- vensko vključitev v družbo svobodnih evropskih narodov.

Priče smo komunističnega poloma v Sloveniji in drugod po svetu. V obdobju, ko se zde te vrste totalita- rizmi manj grozeči, ker ne morejo več prikrivati svoje praznine, pa tu- di ker jih ponekod lepšajo propa- gandni aparati ne le vzhoda, marveč tudi zahoda, se včasih lahko prikra- de dvom: ali bi se morali mi v čem spremeniti, zdaj ko propada komu- nistični sistem, proti kateremu smo so borili in o katerega škodljivosti smo bili in smo prepričani? Vendar sistem ne zasluži usmiljenja; ker ne spoštuje človeka, nosi v sebi od vseh početkov kal razkroja. Ne škodoželj- nost, zdrava pamet nam narekuje, da se držimo čim dalj od potapljajoče se ladje, če hočemo resnično poma- gati rojakom, žrtvam pošastnega bro- doloma, ki lahko traja še leta. Prav pa je, da smo naklonjeni in odprti do vseh, ki razočarani zapuščajo ko- munistično utopijo ter s spoštova- njem do drugače mislečih rojakov iščejo pot v smeri resnične demo- kracije.

Totalitarizem, ki je hotel uničiti vse duhovne in narodne vrednote, se

skuša zdaj reševati pred propadom z gesli duhovne svobode in narod- nih koristi, čeprav je v dejanjih da- leč od tega, kar oznanja. Po deset- letni izkušnji mu večina rojakov v domovini ne verjame več. In mi? Če- prav si želimo, da bi bilo v našem narodu kmalu konec nespravljlivih nasprotij, moramo vztrajati, ker ve- mo, da kot vsak totalitarizem tudi ta, ki vlada nad našo domovino, ni manj nevaren, kadar po sili razmer nadomešča strahovanje s korupcijo.

Dokler je v neki državi oblast skrbno varovan monopol komunistič- ne partije, toliko časa ni verjeti nji- hovim obljubam o demokratizaciji. V sistemih, kjer ni nobene moralne vse- bine, obljube nimajo vrednosti. Spre- membe je mogoče izkazati le z de- ja- nji.

Nekateri slovenski komunisti bi se radi prikazali ljudstvu kot nekake žrtve jugoslovanske partije. Takih trditev ni jemati resno. V Sloveniji je pričela državljansko vojno KPS in slovenski komunisti so bili med re- volucijo in po njej po lastni inicia- tivi dosledni likvidatorji svojih real- nih in potencialnih nasprotnikov. OF je bila taktični izum slovenskih ko- munistov, pa tudi jugoslovanska „sa- moupravnost“ nosi slovenski pečat ter nas je zato lahko sram, da je iz našega naroda zrasel tako povr- šen „konstrukt“. Zveza komunistov Slovenije, ki je le preimenovana KPS, je tudi danes edina odgovor- na za položaj v Sloveniji, pa čeprav še tako vneto kaže s prstom proti vzhodu.

Izjave vrhovnih predstavnikov slo- venske socialistične republike, ki o-

bljubljajo demokratizacijo in tržno gospodarstvo, pa ne store ničesar, kakor da bi se morali boriti s kako opozicijo, bi bile smešne, če ne bi ljudje nanje nasedali. Malokdo se vpraša, kaj pomenijo take neodgovorne izjave; ali zgovorni oblastniki nimajo dovolj moči, da bi storili po svoji volji, ali pa niso zadosti demokratični, da bi odločitve prepustili ljudstvu?

Če ne morejo delovati zaradi nekeke notranje opozicije, potem v resnici vlada ta nevidna opozicija v partiji in so vidni oblastniki le lutke. Čemu naj bi bili deležni naših simpatij? Gre pač za oportuniste, ki branijo s privilegiranih položajev le svoje koristi.

Res, sedanja generacija komunistov ne verjame več v Marxa. Vendar dokler vladata, kakor da bi marksistične trditve držale, se položaj v praksi ni spremenil. Že zdavnaj so se odpovedali Stalinu, ki naj bi bil kriv vsega hudega. Vendar ali so popravili krivice, ki so jih storili v njegovem imenu? S stalinističnimi metodami so si priborili oblast, ki jo hočejo ohraniti v nedogled, če treba z novimi metodami. Ker pa smo že dolgo nasprotniki komunističnega družbenega nauka in sistema, nas njihovo spreminjanje metod ne bi smelo preveč ganiti.

Taktika zavračanja krivde na nekoč „nezmotljive“ vodnike revolucije je po vsem komunističnem svetu enaka. Ljudje naj bi mislili, da je bil slab Stalin ali Hruščov ali Brežnjev ali Tito ali Kardelj ali kdorkoli, ne pa partija s svojo ideologijo, od katere prerokov skušajo reševati vsaj

Lenina. Tudi med Slovenci bi se verjetno iz komodnosti še vedno nekateri zadovoljili s kakim grešnim kozlom pa reševali sistem, ki naj bi potreboval po njihovem mnenju le malo „humanistične kozmetike“. Mi nismo pripravljeni sprejemati osnovnih zmot in socialne gnilobe, ki se je nabirala v komunistični družbeni upravi, pa čeprav jo poškrope z vsemi dišavami humanizma. Za kristjana pa pomeni iskati si prostor v krivičnem, dekadentnem, preživelem in nenaravnem sistemu več kot naivnost. To je nemoralno. Zlo je namreč v bistvu tega družbenega umotvora in ne le v sredstvih, katere uporablja.

Smo del slovenskega naroda, ki živi v političnem eksilu in ki ni nikdar klonil pred komunističnim režimom. Ko bodo zanamci gledali na ta del narodove zgodovine, bodo lahko s ponosom ugotovili, da je del Slovencev v letih preskušnje ohranil notranjo in zunanjo svobodo, četudi za ceno velikih žrtev. Zavržena je pravljica o hlapih in sužnjih. Slovenci smo narod svobodnjakov.

Ne bomo presojali zadržanja posameznih rojakov, ki še niso odvrgli „rdeče knjižice“ ali ki sodelujejo s totalitarnim režimom in njegovimi predstavniki. Naj opravijo s svojo vestjo. Vendar po štiridesetih letih idealizma ne bomo pustili, da bi nam solili pamet oportunisti, pa čeprav govore brezhibno slovenščino.

V Sloveniji žive tisoči skritih junakov, prepričanih demokratov in zvestih narodnjakov. Ko bodo ti svobodni, ko bodo lahko brez strahu po vsej Sloveniji uveljavljali svoje pre-

pričanje, ko se bo vsak rojak zavedal, da ne potrebuje več dovoljenja za poglobljanje v narodovo zgodovino in za odkrito javno delovanje, ker je to njegova pravica, ko bo slovenski zakon enako in dosledno ščitil

pravice vseh državljanov in ko bodo vsi zgodovinski in kulturni sadovi emigracije na razpolago slovenskemu ljudstvu, tedaj bomo mi odrešeni trde tlake na ledini slovenskega političnega zdomstva. Ne prej!

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

**Na dan sv. Krišpina —
25. oktobra 1948,**

patrona čevljarjev: Naši smolarji in dretarji ali v čisti slovenščini povedano: naši šuštarji slavijo svojega patrona. Ob osmih zjutraj so imeli sv. mašo. Ne delajo, ker praznujejo. V njihovih delavnicah ni nabijanja podplatov, ki jih mehčajo z okroglimi kladivi na velikih okroglih kamnih. Imeli smo sejo begunskega sveta, p. Ciril Petelin pa je moral oditi v Celovec na glavni stan IRO zaradi izselitve sorodnikov v Argentino. Za tiste, ki imajo sorodnike, ni treba plačevati konzularne takse. Vprašanje je v tem, koga konzularni uradniki smatrajo za sorodnika, ki mu pripada ta olajšava.

27. oktobra 1948

Opravili smo temeljit zdravniški pregled in oddali v analizo tudi kri. Tudi Nace Jeriha je oddajal kri. Zdravnik je epruveto nekaj časa obračal, stresal, nekaj male-

ga bele tekočine dolil in spet obračal in stresal tanko epruveto pa vedno zmajeval z glavo. Pogledal je Naceta in mu rekel: „Nace, pokličite sina; naj pride še enkrat dati kri, da bomo tudi za vas imeli saj kri, ker to, kar smo vam vzeli, je sam špirit.“ Nace je nekaj pogodrnjal, odšel in kmalu se je pojavil sin Lado, ki je zadevo zadovoljivo in očetu v korist rešil. Odslej čakamo na ponovni prihod argentinskega konzula in potem na dolgo, dolgo pot.

**31. oktobra 1948 —
praznik Kristusa Kralja**

Posebne cerkvene slovesnosti ni bilo. Pevci se niso mogli naučiti nove latinske maše. Pevski zbor se stalno zmanjšuje. Zvečer je bila v gledališču akademija. Govoril je dr. Joža Basaj. Kakor vedno je tudi nocoj imel lep govor, vendar predolg, trajal je 45 minut. Program je bil slabo pripravljen. Nocoj smo zaključili tudi oktobrsko rožnovensko pobožnost. Zaključek je bil lep in slovesen.

Popoldne sem imel v pisarni dolg in neprijeten razgovor z gospo Z. Mož je za preselitev prijavil sebe in otroke, ne pa nje in zato pač nima vselitvenega dovoljenja in ne more v Argentino. Ona pa po vsej sili hoče potovati z družino in na vse načine na nas pritiska, naj jo spravimo v Argentino. Zadeva je v resnici nerodna. Mož sam na tujem z majhnimi otroki. Ženska mu ga je lomila čez vse meje. Zaznamovana javna grešnica in nečistnica. Sama je zakrivila zakonski polom. Je pa iz take vrste mesa, da se spreobrnila ne bo, pa naj danes obljublja, kar hoče. Nič ji ni verjeti. Mož je z njo veliko potrpel, zelo trpel in zdaj o njej noče nič slišati. Ženska nerodna naj se za svoje grehe in pohujšljivo življenje pokori. Čas je prekratek, da bi mogli najti pametno rešitev tega težkega problema. Nam vsem se smilijo otroci, kaj in kako bo z njimi. Sam zase na tihem upam, da se bo za otroke zavzel v Argentini g. Janko Mernik, kateremu je zadeva znana.

Na dan Vseh svetih — 1. novembra 1948

Izredno pust in dolgočasen dan. Ali taki morajo biti Vsi sveti. Spomini mi uhajajo k pokojnemu očetu in bratu. Oče sameva že 33 let na božji njivi sv. Petra v Radečah, brat pa zaminiran v kdo ve kateri kraški globači v Rogu. Obeh se toplo spominjam v molitvi. Mama še redno skozi 33 let

obiskuje grob svojega moža. Trdno upam, da je že pri Bogu, saj je po težkem in dolgem trpljenju umrl z njim lepo spravljen. Pri popoldanski cerkveni spominski slovesnosti je imel lepo pridigo bivši rakovski župnik Franc Novak. Pridigi so sledile litanije vseh svetnikov in molitve za rajne. Kapela je bila nabito polna. Po pobožnosti v cerkvi smo v procesiji odšli na pokopališče, kjer smo se z lepo pesmijo in molitvijo spominjali pokojnih dragih rojakov, ki so tukaj na spital-skem pokopališču našli svoj poslednji zemski dom.

Zvečer smo v gledališču gledali uprizoritev misterija „Mrtvaški ples“. Bil je še kar lepo pripravljen.

Vernih duš dan — 1. novembra 1948

Taboriščne delavnice počivajo in tudi v mestu delo počiva. V župni cerkvi v Spittalu molimo molitve za odpustke rajnim. Molivcev je še kar veliko, tudi meščani dobro polnijo cerkev.

3. novembra 1948

Pripravljamo nov spisek za IV. argentinski transport. Obsega 800 ljudi. S tem transportom se bo dejansko spraznilo spittalsko taborišče.

4. novembra 1948

Zdravniški pregledi za IV. transport. Dela je veliko. Zvečer smo

imeli v gledališču koncert angleške vojaške godbe. Zdaj muzika, nekaj mesecev nazaj pa je po tej dvorani še odmeval odločen in glasen klic: „Pojdite domov“!

5. novembra 1948

Imamo polne roke dela z izstavljanjem spričeval za argentinske transporte. Nekateri nočejo naprej in se odjavljajo. Zanašajo se na izselitev v Združene države. Iz spiska smo morali črtati vse družine, ki imajo pod 6 mesecev stare otroke. Vsi otroci med 2. in 3. letom morajo na zdravniški pregled v St. Martin,

6. novembra 1948

Danes je taboriščni komandant razglasil, da mora 29 ljudi, ki niso eligible (sprejeti v IRO), zapustiti v sredo 10. novembra 1948 tukajšnje taborišče in se preseliti v Kellerberg. Med njimi je tudi naša uradnica Marička Tomažič. Kako se je moglo to zgoditi, nam je nerazumljivo. Če gre za pomoto, bo kmalu nazaj.

20. novembra 1948

Konzul ves dan dela. Pri Slovincih ni izbirčen. Tudi invalide sprejme. Brani se le nad 45 let starih samcev. Če so v družinski skupnosti, jih sprejme. Zelo je vesel otrok in družin z mnogimi otroki. Mi smo morali vse popoldne čakati na uradno ugotovitev in priznanje sorodstva. Niso nam ga priznali. O tem odloča poseb-

na komisija, ki je konzulu pridržana. Taksirali so nas na 49 USA dolarjev.

21. novembra 1948

Okrog desete ure je moja družina prišla pred konzula. Vse je potekalo v redu, bili smo takoj sprejeti, konzul nas je vključil v skupino po 7 dolarjev. Do bivanja v emigrantskem hotelu nimamo pravice. Proti večeru je še večino sposobnih sprejel.

23. novembra 1948

Kanadske družine so danes odpotovale v Kanado. Brez slovesa in maše. Rojstni dan praznujem prav veselo razpoložen. Kako hudo je bilo pred letom dni! Danes imam zagotovljen odhod boljši bodočnosti naproti. Bodo še velike težave, ki jih bo treba potrpežljivo in počasi premagovati. Toda zelena lučka je danes posvetila in pot v novo bodočnost je že odprta. Z božjo pomočjo si bomo v novi domovini uredili življenje. Konzul pravi, da je Argentina velika in bogata in ima za vse dovolj dela in kruha. Izraža veselje nad nami, ker imamo lepe in zdrave družine in mnogo lepih in zdravih otrok, ki niso le naša radost in up, so tudi radost in up Argentine, ki jo vlada moč velikega srca.

24. novembra 1948

Patru Cirilu je ukraden akt in argentinski vizum. Dogodek je

sličen onemu s Petercom. Dejanja sama pojasnjujejo nečedno zadevo, ki je, po mojem mnenju, delo neke majhne skupine ali pa celo enega samega človeka kratke pameti. Če se Petercova zadeva ni mogla pojasniti, se bo morala pojasniti sedaj ob patrovi zadevi, ker je p. Petelin krepko udaril po mizi v taboriščni komandi.

28. novembra 1948

Zvečer je v gledališču igrala celovška igralska družna iz kroga „Koroške kronike“. Igrali so Jurčičevega Desetega brata. Takega skrupucala pa še nisem videl. Najprej jezik. Bil je vse drugo, samo ne gledališki. Prevladalo je štajersko narečje. Deseti brat jo je dosledno in krepko prleško sekal. Kostumi nemogoči. Namesto preproste kmečke obleke vsake vrste dipijevske cape. Scena tipično dipijevska iz leta 1945. Naj bi se vendar z nami dogovorili. Preskrbeli bi jim obleke in pripravili oder, kot se za tako igro spodobi. Pa so od vsega začetka iz zadeve naredili neki skrivnostni špek-takel. Igralci šibki, nekateri so po vsem videzu bili prvič na odru. Zanimanje za igro je bilo med ljudmi veliko, obisk velik, še večje pa razočaranje.

Že v Peggetzu smo se lotili te igre in smo jo hoteli postaviti na oder. Prve vaje pa so pokazale, da nimamo ne figure in ne igralca za Krjavlja in ne za Desetega brata. Dali smo ga s programa, da ne bi delali sramote Jurčiču in ne Dolenjcem.

29. novembra 1948

Danes je odpotoval ostanek zadnjega argentinskega transporta. Zjutraj ob šestih so imeli sv. mašo. Iz taborišča so odhajali ob 3 popoldne. S tovornjaki so se odpeljali na špitalski kolodvor. Slovo je bilo mnogo lažje kot drugokrat.

Janez Lavrih nas opozarja, da si jugoslovanski komunisti mnogo prizadevajo, da bi emigracijo preprečili. Pečajo se z mislijo načrtnega ugrabljanja vplivnih beguncev. OZNA ima širše zasnovano akcijo. Bil sem že nekajkrat opozorjen, naj bom previden in naj sam nikamor ne hodim, najmanj proti Lienzu in Beljaku.

Vreme je še zmeraj zelo lepo. Jutra so zelo hladna, prav tako večeri. Zjutraj nad dolino leži megla, opoldne pa sta kake dve uri zelo prijetni. Proti večeru pa nastopi spet megla in mraz.

France Pernišek

SKORAJ KAKOR V EPU

Zmeraj na Veliki Petek spomni se razpela stare veže
s stropom hladnih senc.

Z mrzlih udov prah obriše,
s krone trnove krog čela,
z lic nabreklih (sled pesti).

A ko se Srcá dotakne,
nekaj v srcu se razmakne,
da se zoži v skrit poljub.

Zmeraj na Veliki Petek spomni se.
Hladnoti v sencah veže
Jezus ve ime.

Vladimir Kos

Za družino

Rojstvo

(Nadaljevanje iz februarске (DŽ))

Ko si bil šest mesecev v materinem telesu, si lahko slišal njen glas. Pogosto si se premikal, kadar je govorila, skoraj kot da bi se z vsem svojim telesom pogovarjal z njo. Govorila je in ti si poslušal. Potem si se premaknil. Spet je govorila in bil si pri miru. In ko je potem nehala govoriti, si se spet premaknil. Če je kaj glasno treščilo, si poskočil. Včasih si dolgo spal. Ko pa je šla potem mamica v posteljo in bi rada spala, pa si se zbudil in skakal okoli. Po šestih mesecih si meril okoli trideset centimetrov.

Včasih so tudi drugi ljudje videli, kako se premikaš. Izboklina se je premikala z ene strani matinega trebuha na drugo. Je bila to ritka? So bile noge? Ali koleno? Je bil komolec? Mogoče je mama uganila, kaj je bilo.

Rasel si sedem mesecev in zdaj si odprl oči. Kadar je blizu matinega trebuha sijala močna luč, je presevala do tebe. Mehur, v katerem si ležal, je osvetljevala

rdeča svetloba — kot bi bil pod lučjo z rdečim senčnikom.

Ko si začutil, da čvrsta in prožna maternična stena pritiska ob nogo, si tudi sam pritisnil z nogo in jo potem dvignil. Napravil si prvi korak. Takšni gibi, podobni hoji, so ti pomagali, da si se z glavo obrnil navzdol in pripravil na rojstvo. S takšnimi gibi si se odmaknil od maternice, ko je prišel čas, da prideš na svet.

Tako si rasel osem mesecev in zdaj si postajal zalit. Maščoba ti bo pomagala ohranjati toploto, ko se boš rodil.

Tvoji nohti so bili kot majčkene školjke.

Le malo časa je ostala do tvojega rojstva. V mamici si bil ves čas od jeseni, ko je padalo listje, do poletja, ko je žgalo sonce; ali od poletja do naslednje pomladi, ko so si ptički spletali gnezda; ali od pomladi do zime, ko so bile na šipah ledene rože in je bil mrzel veter. Zdaj nisi več kaj dosti brcal, imel si prav malo prostora.

Potem pa je nekega dne — ali pa mogoče sredi noči — mamica začutila, kako se maternica močno stiska in potem spet popusti.

razmaknile. Vse bolj in bolj so se razmikale. Končno si dosegel obok kosti in potisnil glavo podenj. Brado si potisnil na prsi, kot bi se plazil skozi škaflo ali pod posteljo. Ko si se zrinil pod koščenim obokom, si lahko vzdignil glavo, in bilo je, kot bi te pod brado držala roka in ti jo dvignila.

Če bi gledala v zrcalu, bi mamica lahko v svoji nožnici vide-la majhen delček tvojega temena. Videti je bilo kot zgubančen oreh, temen, moker, in svetilo se je. Vsakikrat, ko se je maternica skrčila, si spolzel nekoliko naprej. Njena nožnica je bila široko odprta, ko je teme pogledalo na plan.

Potem je zdrsnila ven cela glava in se obrnila in ven je zdrsnila rama in potem še druga in prsni koš in lahko si zadihal. Potem si naglo s celim telesom zdrknil na plano. Lahko si se gibal in kričal. Lahko si odprl oči in videl mamo in slišal njen glas.

Ko si dihal, je v tvoja pljuča prihajal in odhajal zrak. Preden si se rodil, so bila tvoja pljuča stisnjena kot prazni plastični vrečki. Ko pa si prvokrat pošteno zajel zrak, so se razširila in odprla kot majhni napihnjeni zračni blazini, tako da ni bilo težko dihati.

Mama te je vzela v roke in prižela k sebi. Gledal si ji v blesteče oči in nasmeh na obrazu. Ko si prišel ven, te je popkovnica še zmeraj povezovala s postelji-

Tako je vedela, da si pripravljen na rojstvo.

S tem, ko se je maternica krčila, je postajala njena odprtina vse večja in večja in večja, tako velika, da si lahko skozi potisnil svojo glavico v nožnico, prav tako kot potisneš glavo skozi pulover, kadar si ga oblačiš. Vsakikrat, kadar se je maternica skrčila, te je stisnilo. Bilo je kot prav pošten objem.

Potem pa je mehur vode, v katerem si prebival, počil, in — šuš! — voda je iztekla ven. Zdaj te je še huje stiskalo. Zdelo se je, kot da te od spodaj potiska velika roka. Mehke stene nožnice so se

co. Potem so prerezali popkovnico. Dihal si že čisto sam in nisi več potreboval kisika iz materine krvi. Tvoje srce je zdaj poganjalo po tvojem telesu tvojo lastno kri. Košček popkovnice, ki si jo še zmeraj imel na trebuščku, je odpadel čez kakšen teden. Bil je tam, kjer imaš popek.

Prvikrat si s kožo začutil zrak in zdaj si premikal roke in noge po zraku namesto po tekočini. Glasovi so se zdeli čudni. Vendar sredi vseh drugih je bil glas tvoje mame, ki si ga že poznal. Mogoče se spominjaš, kaj je rekla in kako se je počutila in kakšen si bil videti in kaj si počel.

Lahko si videl barve in luči in obrise in lesk predmetov in o-

brazov, ki so se ti smehljali. Bližali so se ti in se ti oddaljevali. Pogosto so bili motni in nerazložni, kot bi jih gledal skozi zarošeno šipo ali meglico. Samo kadar so se ti približali, si jih videl jasno. Ljudje so se te dotikali in lahko si čutil roke, ki so te božale, zibale in pestovale.

Medtem, ko si ležal v maminem naročju, si začel obračati glavo in odpirati usta in obračati in se smešno mjavkajoče oglašati kot kakšen mucek.

Mama je imela v prsih že mleko zate. Dvignila te je k prsim in široko si odprl usta in se prisesal na njene bradavice. Sesal si in sesal, potem pa trdno zaspal.

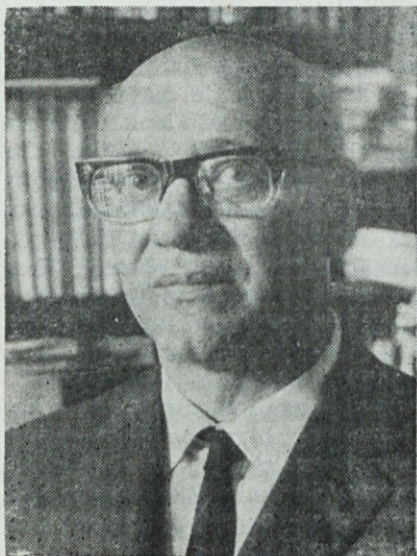
Shella Kitzinger

Dr. Tine Debeljak — umrl

20. januarja 1989 je na svojem domu v buenosaireškem predmestju Haedo umrl dr. Tine Debeljak v svojem 86. letu. Že v domovini je bil priznan leposlovni kritik in literarni zgodovinar, pesnik, prevajalec in urednik. V zdomstvu je svoje literarno delo neutrudno nadaljeval, bil dolgoletni podpredsednik in nato predsednik SKA, član načelstva SLS, član SNO, urednik Svobodne Slovenije in ves čas živ ud slovenske skupnosti v Argentini.

Ker je bila ta številka DŽ ob njegovi smrti že pripravljena, se bomo svojega sodelavca in vrhunskega slovenskega kulturnika spomnili v prihodnji številki.

So nekateri samski

Nenadomestljivi kamenček

Samski so dejstvo, in nešteto razlogov je, zakaj so neporočeni. Vsak človek ima pravzaprav svojo enkratno zgodovino in zato tudi vsak samski svoje enkratne razloge za svoj stan. Ali iz samskih ne delamo včasih nekaj, kar niso, in ali se le-ti sami ne motijo o svojem mestu v življenju?

Treba je dojeti in predvsem sprejeti, da je tudi samskost življenjski poklic, pa naj bo svobodno izbran ali pa sprejet, ker se mu ni dalo izogniti. V preteklosti je bilo veliko „vsiljenih“ zakonov, ko so marsikoga prisilili v zakon z osebo, ki si je ni sam izbral. A so potem zakon sprejeli, ga zaživel, mnogokrat celo zelo dobro.

Moramo priznati, da uspešnost življenja sama po sebi ni ne v poročenosti ne v samskosti. Uspešnost je v načinu, kako ta ali oni pokile, v tem ali onem stanu živimo. Poročeni in neporočeni vedo, da je tudi zakon, kot pravimo, velika „loterija“. Nihče ne more z gotovostjo trditi, kako ga bosta zaživel, kako razvijala in kako živel, do starosti, če jo bosta dočakala. V vprašanju je njun pristop k problemom, predvsem ali bosta vse delala z veliko ali majhno ljubeznijo, s katero sprejemata drug drugega in zakon. Isto velja za samske. Življenjska uspešnost ali potešenost

je odvisna od več ali manj volje, več ali manj sprejemanja svoje samskosti, več ali manj ljubezni do življenja, ki se ne da spreminiti.

Velika zmota in beg od življenja je govoriti: „Več bi naredila, ko bi bila poročena.“ Življenje namreč ni v „bi“, ampak v „tukaj — zdaj — delam“. Nekoristen na svetu je samo sebičnež, pa naj bo poročen ali samski. In kdo ve, v katerem poklicu jih je več? Ko samska stori vse, kar more in mora, a neke stvari kljub temu ostajajo nespremenjene — je očitno njeno življenje poslanstvo tukaj in tako. Prav takšna je nenadomestljiv kamenček v čudežnem božjem mozaiku človeštva. Trajno zadovoljstvo ni odvisno od tega ali onega mesta v življenju, ampak od izpolnjevanja življenjskega poslanstva, takšnega, kakršno je, a ne takšnega, kakršno naj bi bilo.

Seveda s tem ni rečeno, da samskost nima svojih velikih težav, kot jih ima tudi poročenost. Vendar bi bila največja in nerešljiva težava, če katera svoje samskosti ne bi sprejela, ko se je ne da pametno spremeniti v zakon.

Obrnjen problem

Veliko lahko beremo, še več vidimo ali slišimo o težavah zakonskega življenja. Naraščanje šte-

vila ločitev dovolj zgovorno priča o tem. Jedro vseh težav je gotovo v tem, da morata dva človeka, ki sta vsak po svoje vesolje zase, živeti skupaj in se usklajati. Kakorkoli je torej zakon in družina osnovna celica človeške družbe, ima vendar v sebi vir težav — življenje v dvoje.

Pri samskih je problem obrnjen. Največji vir njihovih težav je prav v tem, da ne živijo v dvoje, da so samostojni, samski, sami. Kakšna prednost je v tem, da je nekdo samostojen, o tem bo govor pozneje. Tokrat bi se ustavili ob veliki težavi samskih — da so sami.

„Ni dobro človeku samemu biti,“ pribija Sv. pismo že na začetku pripovedi o človeškem rodu. Človek je narejen za drugega. Je dopolnjujoč in dopolnitve potreben. Medčloveški odnosi so nujnost, ker se najdemo šele v drugih in se ob drugih razvijamo. Človek je do svojega dna družbeno bitje in ne more normalno živeti sam. Sam je lahko le puščavnik, čudak ali samorastnik.

Ko pride samska v svoje stanovalje, je nihče ne pričakuje, nihče ne pozdravi. Če ne je v kakšni menzi in si kuha sama, mora tudi sama pojesti. Ko se usede k radiu ali pred televizor, posluša in gleda sama. Posebej, če je bil dan težak, ni nikogar, ki bi se mu zgovorila, potožila. Če pa živi pri domačih, je tudi vprašanje, koliko imajo posluha prav za njene težave.

To so dejstva, ki jim je treba pogledati v obraz. Posebej naj bi se zavedali tega tisti, ki mislijo ali trdijo, da se samskim lepo godi, ker so brez skrbi. Saj tudi otrok nimajo. Kot da ravno ta „ne imeti otrok“ ne bi bil velika bolečina za mnoge, ki so se želeli poročiti prav iz ljubezni do družinskega življenja in otrok.

K temu se pridruži še misel na bolezen, ko ne bo nikogar, da bi jim postregel ali jim pomagal, če nimajo slučajno sreče s kakšnimi res dobrimi sosedi (ki so pa menda redkost...). Kaj šele misel na starost, ko so še tisti, ki imajo družine, včasih precej sami sebi prepuščeni.

Kot ima torej zakon svoj veliki križ — biti vedno pod vsemi pogoji v dvoje, tako ima samskost svojega — biti pod vsemi pogoji sam. Pri tem spoznanju pa ne gre za kakšno usmiljenje do samskih, ampak za spoštovanje in razumevanje njihovega deleža v prenašanju teže življenja.

Vital Vider

Zastopstvo Slovenske skupnosti iz Italije, ki jo je vodil deželni tajnik Ivo Jevnikar, je 21. decembra obiskala ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja. Izrazili so mu božična in novoletna voščila zamejskih Slovencev, nato pa je stekel daljši pogovor o najnovejši papeževi poslanici za svetovni dan miru — 1. januarja —, ki je posvečena manjšinam.

Kako prav živeti?

KAJ JE VEST?

Slovenski pesnik Alojz Gradnik pravi v sonetih „Večerna senca“: „Nisem te videl prej (tako govori pesnik svoji vesti), v blišču dneva. Zdaj ko svetloba dneva dogoreva, od kod prišla si, senca moja mračna? Čemu za mano hodiš brez prestanka? Si ovaduh prisluškujoč, telesno in živo bitje, duh? Kaj si? Uganka? Noč zdaj je, ki skrbi vse v sen potaplja. Ti pri meni si kot stražnik strog, ki od jetnika ne premakne nog... Kot zakleta za tabo noga stopa in pokorno se sklanja k tebi vprašujoča duša in srce plahno tvoj ukaz posluša in ti je vedno manj in manj uporno. In vedno manj se mu dozdeva tuje obličje tvoje, vedno mu je bliže.“

V osebnem izkustvu doživlja človek vest kot neki notranji glas, ki mu pravi, kaj je prav in dobro in kaj napačno in slabo, ki ga pred odločitvijo opominja, naj stori dobro in opusti slabo, in ga po odločitvi hvali ali graja. To doživetje so poskušali v teku zgodovine na najrazličnejše načine popisati in razložiti, začeniši že pri grških dramatikih preko velikih pesnikov in pisateljev v svetovnem slovstvu, preko velikih filozofov, ki imajo svojega prvega zastopnika v Sokratu že v petem stoletju pred Kristusom

(† 399 pr. Kr.), pa do današnjih psihologov in drugih znanstvenikov. Tudi Sveto pismo stare zaveze veliko govori o izkustvu vesti, tako že na prvih straneh pri Adamu in Evi in na močan način pri Kajnu. V Novi zavezi je nauk o vesti poglobljen in razvit zlasti pri sv. Pavlu. 2. vatiškanski koncil je poudaril nekatere vidike v nauku o vesti, ki so za naše razmišljanje velikega pomena.

Vest ni neka sposobnost, ki bi bila človeku dodana naknadno k njegovi naravi kot bolj ali manj koristno in potrebno dopolnilo. Naj psihologija in antropologija nastanek in razvoj vesti razlagata tako ali drugače, po nauku razodetja in cerkvenega učiteljstva, pa tudi po nauku zdrave filozofije in psihologije, je vest središče človekove osebnosti. Vest spada k bistvu človeka, ki je, kolikor je duhovno bitje z razumom in svobodno voljo, nujno tudi нравno in odgovorno bitje. Ni normalno razvitega človeka, ki bi bil brez vesti. Ravno v vesti in njenem svobodnem odločanju in v njeni odgovornosti prihaja do izraza dostojanstvo človeške osebe.

Ker je vest središče človekove osebnosti, osebnost pa je vedno nekaj individualnega, posebnega in izvirnega, je tudi vest nekaj

čisto individualnega in vsakemu svojskega in posebnega. Vsak človek ima svojo lastno, osebno in posebno vest, kakor ima svoj osebni in individualni človeški obraz. Ta posebnost ni v nasprotju s splošno človeško naravo, ki je vsem ljudem skupna. Če so včasih bolj poudarjali splošno in skupno in obče veljavno v človeški naravi, je danes veliko več zanimanja za osebno in posebno in zato tudi več poudarka na individualnem in svojskem pri vsakem posamezniku.

Vest je tisto notranje središče v človeku, kjer posameznik na svoj osebni in poseben način dozna in spozna nravno obveznost, mimo katere ne more nihče. „Na dnu vesti odkriva človek postavo, ki si ne daje sam, temveč se ji mora pokoravati. Glas te postave ga vedno kliče, naj ljubi in dela dobro ter se izogiba zlega in, kar je potrebno, zazveni ušesom srca: stori to, izogni se onemu!“ (CS 16). Zato Sveto pismo govori o „srcu“, kjer človek spozna nravni zakon, ki mu je dan z njegovo naravo. „Kakor pogani,“ pravi apostol Pavel v pismu Rimljanom, „ki nimjo postave, po naravnem vzgibu spolnjujejo to, kar veleva postava, so sami sebi postava, čeprav so brez postave. S tem dokazujejo, da je to, kar ukazuje postava, zapisano v njihovih srcih: o tem pričuje tudi njihova vest, saj jih notranje sodbe bodisi obtožujejo bodisi zagovarjajo (Rim 2, 14-15). Svetopisemski pojem srca je mogoče izraziti s pojmom

vesti in s tem, kar človek v veri doživlja. To doživetje je tako neizogibno in izvirno, da iz njega vsakdo ve, kaj je vest, tudi če tega z besedami ne more natančno izraziti.

Vest je zadnja odločilna norma za nravna dejanja. Ker človek ni avtonomen in neodvisen, ampak kot ustvarjeno bitje postavljen v nravni in moralni red, ki ga ne določa sam, ampak mu je naložen od Boga, tudi vest ni neodvisna in avtonomna norma, ampak se mora ravnati po moralnih normah in zapovedih. Človek ima dolžnost, da te norme in zapovedi spozna in da po njih oblikuje svojo vest ter jo usklaja z objektivnimi normami. Če se vest ujema z objektivnimi normami, govorimo o pravilni, drugače pa o zmotni vesti. Naj bo vest pravilna ali neprimerno zmotna, vedno je obvezna. Vsakdo mora ravnati po svoji vesti. Vse, kar je proti prepričanju v lastni vesti, je greh, kot to poudarja že apostol Pavel v Pismu Rimljanom (Rim 14. 23).

Miklavževa prireditel v Ljubljani je privabila okrog 7 tisoč gledalcev. Organizirala jo je neka skupina, ki želi ohranjati običaje stare Ljubljane. Sprevod Miklavža z angeli in parkeljna je šel od šentjakoba do magistrata; Miklavža je predstavljala neki dramski igralec, parklja pa baletni plesalec Vidmar in mladinska pisateljica Svetlana Makarovič. Po revoluciji je bila to prvo javno miklavževanje, ker je režim uvedel dedka Mraza.

Sveto pismo - moj vsakdan

SVETO PISMO JE ŽIVLJENJE, KI SE JE VPISALO

Sveto pismo je zaklad. Do zaklada pa ne moremo kar tako. O njem moramo nekaj vedeti, če ne, ga ne moremo najti. Če o Svetem pismu nič ne vemo, se nam ne bo razkrilo kot luč življenja, temveč bo ostalo le bolj ali manj zanimivo branje. Vedeti moramo, kaj je pravzaprav Sveto pismo in s kakšnimi ovirami moramo računati, če se hočemo obogatiti z njegovim sporočilom; z eno besedo, znati ga moramo prav brati.

Sveto pismo je knjiga, vendar samo po zunanji obliki. Od drugih knjig se loči po tem, da ni nastalo za mizo, kot navadno nastajajo knjige, temveč je nastajalo v dolgem časovnem obdobju, od 9. stol. pred Kristusom do približno leta 120 po Kristusu. Sveto pismo je pravzaprav človeško in duhovno življenje ljudstva, s katerim je Bog sklenil zavezo, tako da je postalo božja lastnina, „kraljestvo duhovnikov in svet narod“ (2 Mz 19, 6). To je judovsko ljudstvo.

Njegov oče je Abraham. Z njim je to ljudstvo stopilo v zgodovino (približno 1800 let pred Kr.) in dokler daleč moremo slediti nazaj v zgodovino tega ljudstva, je vseskozi enodušno verovalo samo v enega Boga. To je edinstven primer v svetovni zgodovini, kajti vsa druga ljudstva so vero-

vala v bogove in boginje; bili so mnogobožci. Ta edini Bog pa ni bil človeška izmišljotina, temveč osebni Bog, ki se je tako povezal z Abrahamom in njegovimi potomci, da se je imenoval kar Abrahamov Bog. Ni bil pa samo njihov Bog, temveč Bog vsega stvarstva. Abrahamu je obljubil, da bodo v njem blagoslovljeni vsi narodi na zemlji.

Judovsko ljudstvo je hranilo pradedna verska izročila. Iz njih je spoznavalo, odkod zlo na svetu. Iz njih je tudi zvedelo za rešitev iz tega zla. Temu ljudstvu se je najbolj vtisnila v spomin obljuba, ki jo je Bog izrekel po grehu prvega človeka, da bo poslal odrešenika (1 Mz 3, 15). Nobeno ljudstvo ni tako hrepenelo po odrešeniku, čeprav so tudi druga ljudstva ohranila sled spomina na „zlato dobo“, v kateri je nekoč živelo človeštvo, pa jo je po svoji krivdi zapravilo. Pričakovanje odrešenika, čemur pravimo mesijanizem, je temeljna značilnost izvoljenega ljudstva. Vsa njegova zgodovina je usmerjena k njemu in preroki so ga do zadnje poteze natančno napovedali.

Ta odrešenik je Jezus iz Nazareta. Samo nekaj let po Jezusovi smrti so se že izoblikovali verski obrazci, v katerih se odraža prepričanje, da je „Jezus umrl za naše grehe, kakor je v knjigah Svetega pisma, da je bil pokopan in tretji dan vstal, kakor je v

knjigah Svetega pisma“ (1 Kor 15, 3b-4) in samo par desetletij pozneje se evangelist Matej ob dogodkih Jezusovega življenja nenehno sklicuje z besedami „vse to pa se je zgodilo, da se je spolnilo, kar je Gospod rekel po pre-roku.“

Kar je izvoljeno ljudstvo doživljalo ob poseganju Boga v njegovo zgodovino in življenje posameznikov, posebno narodnih voditeljev, se je dolgo ohranjalo samo kot ustno izročilo. Pozneje je Bog sam naročil, „naj zapišejo to v spomin v knjigo“. Izročila so se začela zapisovati. Njihove življenjske izkušnje so postale knjiga. Zapisali so tudi božje zapovedi in navodila za vsakdanje življenje, posebno še za bogoslužje, kakor tudi modrostne izreke, ki so nastali ob premišljevanju božje postave in opazovanju življenja. Vendar pisatelji tega niso zapisovali zgolj iz sebe. Zapisali so vse to in samo to, kar je Bog hotel, da so zapisali, zato Sveto pismo ni izčrpna in do zadnje podrobnosti natančno popisana zgodovina judovskega naroda, temveč je zapisana samo v tistih delih, ko je Bog posegal vanjo in se preko nje razodeval ljudstvu. Ker pa so za to zgodovino zvedela tudi tuja ljudstva, se je Bog po njej razodeval tudi njim, tako da je judovska narodna zgodovina postala odrešenjska zgodovina vsega človeštva.

Sveto pismo je zato najprej verska knjiga. Čeprav so verske re-snice v njem vezane na konkretne

zgodovinske dogodke, nas Bog po njem ne uči svetne modrosti in učenosti, zato ne smemo iskati v njem odgovorov na vprašanja, na katera morajo odgovoriti svetne znanosti, npr. kako ali kdaj je nastal svet, kako je zgrajeno vesolje, odkod in kdaj se je pojavilo življenje, kakšna družbena ure-ditev je za ljudi najbolj pri-merna... pa čeprav so nekoč iskali odgovore na ta vprašanja v Svetem pismu. „Bog ni obljubil Svetega Duha, da bi nas učil o te-ku sonca in lune, temveč da bi nas naredil kristjane,“ je dejal glede takih vprašanj sv. Avgustin. „Bog nas je po Svetem pismu hotel narediti za kristjane, ne pa za strokovnjake računstva,“ pravi isti učenik.

France Rozman

Nadškof Šuštar je prvič lahko obiskal enega od zaporov. 27. decem-bra je obiskal osrednji slovenski Kazensko poboljševalni dom v Dobu pri Mirni. Upravnik zapora je nad-škofa pospremil po hiši, delavnicah in drugih prostorih.

Dr. Jožko Pirc je postal pred-stojnik katedre za nauk o Cerkvi na papeški univerzi Urbaniani v Rimu. Dr. Pirc, duhovnik koprške škofije, je nasledil prof. dr. Janeza Vodo-pivca in je obenem podravnatelj pa-peškega zavoda Slovenika v Rimu.

Franciškan dr. Viktor Papež, pro-fesor cerkvenega prava v Rimu, pa je postal sodnik pri Rimski roti, naj-višjem cerkvenem sodišču.

Bogoslužna znamenja pri sveti maši

BLAGOSLOVLJENA VODA

Poleg zraka je voda ena izmed najpotrebnejših in najdragocenejših prvin na tej naši zemlji. Znamo jo ceniti čim dalje bolj, ker je te dragocene prvine vedno manj take, ki bi bila res prvinsko čista in nepokvarjena. Kvarimo jo z umetnimi gnojili in s škropljenjem že v podtalnici, celo v oblakih so drobne vodne kapljice že zastrupljene s sevanjem, z izpušnimi plini vozil in tovarn, ki si jih je izmislil človek sicer z dobrimi nameni, pa s preslabim znanjem; da je na eni strani svet gradil, na drugi strani pa ga je z istim opravičkom še bolj podiral. Brez vode pa ni življenja in brez zdrave vode ni zdravega življenja in brez čiste vode se zares ni mogoče do čistega očistiti.

Vse žive stvari na svetu za svoj obstanek potrebujejo vodo, brez vode ne more živeti nobeno živo bitje. Zato je Jezus vodo uporabil kot znamenje za prvi zakrament, sveti krst, ki nas prerodi v božje otroke in zbudi v nas novo božje življenje.

Muslimani se morajo, preden stopijo v mošejo, v svoj molitveni prostor, obredno umiti. Nas kristjane je enkrat za vselej umila krstna voda. Da na to ne pozabimo, je v naših cerkvah nekje blizu vrat postavljena posoda, kropilnik, v katerem je blagoslovljena voda, da se ob vstopu v cer-

kev z njo pokropimo, pokrižamo in se spomnimo svojega krsta. Ker smo krščeni, smo na poseben način božji otroci, imamo pravico stopiti v božji dom, v cerkev in najsvetejšega Boga klicati za svojega Očeta.

Voda pa ne samo daje življenje, ampak nam služi tudi za to, da se z njo umivamo. Pokrižanje pri vratih z blagoslovljeno vodo poleg spomina na krst izraža tudi željo, da bi stopili pred Gospoda čisti, brez kakršnegakoli zla v svojem srcu. Zato je pokrižanje z blagoslovljeno vodo pri cerkvenih vratih tudi iskrena in ponižna prošnja k Bogu: Pokropi me in očisti me bom; operi me in bolj kot sneg bom bel. Ko stopamo v cerkev, če smo iskreni, se zavemo, koliko umazanije se je nabralo med tednom v nas: drobni domači prepiri, če ni bilo celo kaj hujšega, podtikanje slabih namenov bližnjemu, jeza in razdražljivost ob čisto drobnih stvareh, neprestano nezadovoljstvo z vsem, kar nas obdaja, zapravljanje časa za ničvredno brkljanje. In koliko je bilo zamujenih lepih priložnosti, ko bi lahko veliko dobrega storili, pa nismo: mimo reveža smo šli z ošabnim srcem, mimo žalostnih trdi ko kamen, naše misli so prhale kakor netopirji, ne da bi se včasih vsaj malo osredotočile ob čudoviti resničnosti, da je Bog tukaj pri nas, da

se lahko z njim pogovorimo, se z njim posvetujemo in ga zaupno prosimo.

Ko pomočimo svoje prste v blagoslovljeno vodo, želimo, naj vsa ta teža pade z našega srca, naj nas brezmejno božje usmiljenje očisti vsega zla, da bomo najsvetejšo daritev darovali s čistimi srci.

KRIŽ IN POKRIŽANJE

Križ je bil nekoč najstrašnejše znamenje grozljivega mučenja in dolgotrajne, počasne smrti na njem. V rimski državi je bilo križanje določeno samo za tujce, ki niso imeli rimskega državljanstva. To strašno mučilno orodje si je izmislila skrajno sprijena človeška domišljija nekje na Vzhodu, od tam so ga prevzeli Feničani, od njih pa Rimljani. S križanjem so hoteli sočloveku povzročiti najhujše trpljenje, najstrašnejše bolečine in jih časovno podaljšati kolikor le mogoče.

Toda Bog se je učlovečil, sam Božji Sin se je dal pribiti na ta strašni les in ustavil smrtno obsodbo na križ, čeprav ne takoj, počasi pa je človeštvo vendar toliko prišlo k sebi, da ni več države na svetu, ki bi določala smrtno kazen križanja. Po Jezusu Kristusu je križ postal sveto znamenje, o katerem pojemo na veliki petek:

Zvesti križ, edino ti si plemenito res drevo, ni lesa, ki rasel, cvetel, sad poganjal bi tako, sladki

les, na sladkih žeblih nosiš brame presladko. Les presrečni, ti edini nosiš žrtev za ves svet, ladja si, v pristan domači svet zgubljeni naš spet, ker te je oblila sveta Jagnjetova rešnja kri.

Kaj lepšega o križu menda res ni mogoče povedati. In sveto znamenje križ nas spremlja na vsakem koraku: vidimo ga na vrhu cerkvenega stolpa, najdemo ga v kotu ali na steni sleherne krščanske družine, srečujemo ga na potih in križpotjih, na grobovih in nabožnih predmetih, na čelu ga nosimo od prvih ur svojega življenja, ko sta nas s tem svetim znamenjem zaznamovala oče in mati in nas nista pozabila pokrižati zvečer, preden smo zasnuli svoj otroški sen, pa še potem ne, ko smo naredili prve korake v šolo in v življenje, vedno nas je spremljal njun blagoslov z znamenjem križa.

Še čisto majhni smo se križali tudi sami. Najprej s pomočjo očetove in materine roke, potem pa smo čisto samostojno risali križ nase od čela na prsi in od leve na desno ramo, da smo tako s svetim Pavlom doživljali: S Kristusom sem križan.

S pokrižanjem so naše roke razpete v vodoravni smeri, razširjene v bratski objem vseh ljudi, zlasti najbližjih, pa ne samo ljudi, ampak vsega božjega sveta od drobne travne bilke, mušic do vseh živali in rastlin, od belih oblačkov na nebu do srebrne rose, zrnca peska do mogočnih gmot ska-

lovja. Kakor vse to objema Kristusova ljubezen, mora vse to objemati tudi naše srce. Navpična drža telesa pa kaže na edini pravi vzrok naše ljubezni, to je Bog, saj zaradi njega in v njegovem imenu ljubimo vse stvari. Zato tega svetega znamenja ne delamo zverženo, pohabljenno in brez misli, ampak premišljeno in lepo, naj se križamo z velikim ali trojnim malim križem.

Križ je znamenje odrešenja.

znamenje kristjana, pa tudi znamenje trpljenja. To zadnje znamenje nam je sicer najmanj ljubo, vendar nam je v dobro, saj božja ljubezen tudi največje trpljenje lahko spremeni v blagoslov. Včasih pa je trpljenje tudi edina pot, ki nas pripelje domov k Očetu. Takrat za križ — trpljenje v polni meri velja:

...ladja si, v pristan domači svet zgubljeni nosiš spet.

Lojze Kozar

Odpusti mi, Nataša!

3. Pogrešana družina

Svojega dedka, Ivana Kurdakova, nisem nikoli videl. Vendar sem imel občutek, da sem ga poznal, ker mi je o njem pripovedovala neka starejša ženska, ki ga je dobro poznala. Kar mi je povedala, me je tako prevzelo, da sem si močno želel, da bi ga bil v resnici poznal.

Bil je pravi Rus — visok, širokih ramen, velik poljedelec. Rojen blizu vasi Provolgje ob reki Volgi, je postal samostojen in neodvisen, svojo lastno kmetijo je

razvil v donosno, cvetoče posestvo. V času carizma je bil stotnik kozaške armade, zatiral je punte in vstaje na jugu Rusije. Kasneje je služil kot kozaški poveljnik in se udeleževal poskusov uničevanja nove komunistične revolucije. Približno v tem času mu je umrla prva žena. Potem, med vojno s komunisti, je srečal čudovito „princeso“ iz plemena Osetja iz spodnjega Kavkaza, ki je kasneje postala moja babica. Povedali so mi, da je bila zares princesa, ker je imel njen oče zemljo in ovce in ker je bila tako lepa. Imela je črne, spletene lase, ki so ji segali do gležnjev.

Leta 1921 se je ded iz bojev

Ponatis iz knjige: Sergej Kurdjakov, *Odpusti mi, Nataša!* Mohorjeva družba, Celovec, 1987.

vrnil na domačo kmetijo, da bi začel novo življenje s svojo mlađo nevesto. Po tem, kar sem slišal, so ji vsi v mestu zavidali zaradi njene vzgoje, očarljivosti in miline. Zavidali so tudi mojemu dedu, saj so govorili, da si je principleso pripeljal kot del vojnega plena. Ugrabil jo je, že mogoče, vendar le njeno srce, saj sem zvedel, da je bila z njim zelo srečna. S skupnimi močmi sta trdo delala in obnovila kmetijo. Do leta 1928 se je ded trdno zasidral v življenju; imel je več konj, plug in kosilnico. Ni bil bogat, vendar je bil gotovo premožen, saj je imel svojo lastnino in znal je trdo delati. Tam, kjer se je rodil, sta bila z mojo babico izredno srečna, vendar se je hitro približevala velika nesreča.

Leta 1928 je Stalin začel izvajati kolektivizacijski program in odkrito vojno proti kmetom in kulakom, lastnikom zemlje. To je bila vladavina grozodejstev, najbolj okrutna oblast v dvajsetem stoletju. Vojaki so preprosto prišli na kmetijo, naperili pištole lastniku v obraz, zaplenili hrano in pridelke ter prepustili njega in družino stradanju. To je bila prva, od človeka premišljeno planirana lakota na svetu in milijoni so zaradi nje umrli, saj so se upirali izročiti svoje kmetije in se odpovedati svojemu načinu življenja. Hkrati je Stalin povečal izvoz in v tujino prodajal mleko, žito in sir. Takrat je od lakote umrlo več kot milijon ruskih otrok.

Bilo je v letu 1928, ko so komunisti udarili po mojem dedu. Nekega dne je na njegovo kmetijo prišel deželni komunistični funkcionar, mu pomolil pištolo pred nos in zahteval:

„Izroči mi vso svojo lastnino in pridelke!“

Mož je bil pijanec in lenuh, ki ni nikoli prijel za nobeno delo. Svojim spremljevalcem je ukazal, naj vse preiščejo in celo prekopljejo zemljo, če ni morda kje skrito žito.

Vendar moj stari oče ni bil tak, da bi se zlahka predal. Ko se je vsiljivec obrnil, ga je ded zgrabil v „ruski medvedji objem“ in, velik kot je bil, stiskal toliko časa, dokler mu ni polomil vseh reber in hrbtenice, ter ga nato odvrigel, da je kot vreča padel na tla. Deda so takoj aretirali in odpeljali na prisilno delo v Sibirijo, kjer je preživel devet bridkih let, od 1928 do 1937. Nikoli več ni videl svoje žene; poslali so jo v žensko taborišče, kjer je umrla. V taborišču so dedu nalogali izredno težka dela. Čeprav ne več mlad, je bil še vedno zelo močan in je zlahka naredil vse, kar so mu naložili.

Oktobra 1937 so ga preselili v gozdarsko taborišče na reki Čulim v Sibiriji, kjer je skrbel za prevoz hlovod od reke do ozkotirne železnice. Ko se je nekoč pokvarila mehanizacija, je ded zgrabil težak hlod, si ga naložil na ramena in ga odnesel do tovarnega vagona. Pri tem si je močno

poškodoval hrbtnico in trebuh ter kmalu za tem umrl.

Spomini na mojo mater in očeta so sestavljeni iz mojih lastnih meglenih spominov in iz drobcev podatkov, katere mi je povedal nekdanji očetov prijatelj. Star sem bil štiri leta, ko je bil ubit oče, mati pa je umrla kmalu za njim.

Moj oče se je rodil na dedkovi kmetiji v Provolgju. Leta 1928, ko so deda izgnali v Sibirijo, so mojega očeta poslali z njim. V tistem času so ga dali v bližnjo šolo in ga vzgajali v državnem mladinskem domu. Kmalu potem je še zelo mlad postal goreč komunist. Ker je bil njegov oče kaznenec na prisilnem delu, je bila ena prvih stvari, ki jo je moral urediti, da se je rešil svoje preteklosti in se očistil vseh škodljivih družinskih vezi. Odpovedal se je svojemu očetu.

Spominjam se, kako sem očeta v tistem kratkem času, kar sem ga poznal, imel rad in kako je prihajal k meni v sobo, da bi mi zaželel lahko noč. Še sedaj vidim oster pogled njegovih temnih oči in čutim njegove dolge, nakodrane brke, ki so me požgečkali po obrazu, ko se je sklonil nadme, da bi me poljubil. Spominjam se tudi, da je rad pil. Ko je prišel domov, je sedel k mizi s steklenico pred seboj. Ker je delal za vojsko, je bil velikokrat dalj časa zdoma. Takrat pa, ko je bil doma, nama je bilo prelepo.

Spominjam se, kako sem mu moral plesati „čečjotko“, sloviti

ruski mornarski ples z visokim brancjem. Če sem dobro odplesal, mi je dal kozarec vodke; popil sem in še malo zaplesal. On je bil kmalu pijan in je obležal na postelji. Često sem takrat, ko je tako ležal, vzel iz omare njegovo uniformo in si oblekel njegov plašč: sprehajal sem se sem in tja, okrašen s svetlečimi medaljami, ki so žvenketale, ko sem hodil. Razen tega se ne spominjam ničesar več o najinem skupnem življenju.

Mati mi je bila bližja, zato se je precej bolje spominjam. Ime ji je bilo Anisja. Bila je iz revne, pobožne družine in je dobro skrbelo zame. Vendar mi je večina najinih skupnih, otroških let, utonila v pozabi.

Precej dobro pa se spominjam enega od mojih dveh bratov. Bil je malo starejši od mene in moj vzornik. Ker smo živeli v vojaški bazi v Novosibirsku (kar pomeni Nova Sibirija), je šel Vladimir v šolo v mesto. V počitnicah je prihajal domov v vojaško oporišče in takrat sva se lepo imela. Spominjam se, kako velik je bil in kako zelo sem ga občudoval.

Star sem bil štiri leta, ko je prišel domov na obisk. Prvo, kar mi je rekel, je bilo: „Pridi, Sergej, greva se vozit.“ Na kolo je položil blazino, me posadil nanjo in že sva se odpeljala po cesti vojaške baze do ozke gozdne steze. Vozila sva se navzgor in navzdol, se odlično zabavala in smejala. Spominjam se, da sva prišla do hleva in kako me je s kolesa posadil na konja. Vladimir je sko-

čil nanj in v divjem galopu sva oddirjala. Tesno sem se svojega starejšega brata oklenil, on pa me je prav tako trdno stisnil k sebi. Bilo je čudovito! Nisva pa takrat vedela, da naju je mati videla, stekla za nama in vso pot vpila: „Vladimir, Vladimir, pripe-lji otroka nazaj!“

Mama je bila daleč za nama, nikoli naju ne bi mogla dohiteti, da bi jo lahko slišala, če se ne bi zgodilo... Ko je konj zdirjal pod drevo, se je Vladimir obrnil in oba je vrglo s konja, da sva trdno pristala na tleh. Poleg vsega je Vladimir priletel na mojo nogo in pričel sem divje jokati. Spominjam se, kako naju je mati končno ujela in vpila: „Vladimir, osel neumni! Kaj si nor, da div-jaš kot veter? In ti še ni dovolj, še Sergeja si posadil na konja, ni-maš pa dovolj občutka, da bi ga prav držal.“ Nikoli ne bom pozabil materine graje in prepričan sem, da je tudi Vladimir ni. Poslušal jo je spoštljivo do konca, se sklo-nil in me odnesel domov. Vso pot sem jokal, bolj od strahu kot od bolečin.

Brata Vladimirja sem zadnji-krat videl takrat, ko je prišel v sobo, kjer sem ležal na postelji, in mi povedal, kako žal mu je, da se je to zgodilo. Rekel mi je, da bom zrastel v velikega, močnega fanta in da take majhne ne-sreče v resnici, še nikomur niso škodile. Potem me je objel, se po-slovil ter odšel iz sobe in iz mo-jega življenja. Nikoli več ga ni-

sem videl in za njim sem izgubil vsako sled.

Ko sem imel sedemnajst let, sem med študijem na pomorski akademiji obiskal Novosibirsk. Neki starejši prijatelj me je vprašal: „Sergej, ali želiš zvedeti kaj več o svoji materi, očetu in bra-tu?“

„Da, seveda,“ sem odgovoril.

„Prav,“ mi je dejal, „pojdi v vojaško bazo zunaj mesta in vprašaj po podpolkovniku Dobrinskem. On je poznal tvojega očeta in bo lahko dal podatke, ki jih želiš.“

Zvedel sem, da so očeta ustrelili in da je mati nekaj mesecev zatem umrla, nikoli pa nisem odkril podrobnosti o njuni smrti. Tedaj pri sedemnajstih, sem si vne-to želel, da bi zvedel čimveč. Pred tem, ko sem bil star trinajst let, sem slišal, da bi bil lahko moj brat Vladimir delal v ujetniškem taborišču v Kazakstanu. Pisal sem na vrhovni sovjet kazakstanske republike in poprosil za njihovo pomoč pri iskanju. V odgovoru, ki sem ga kasneje dobil, so mi sporočili, da Vladimir ni v seznamu prebivalcev te republike in da ga nihče ne pozna.

Nato sem prek nekega visokega uradnika poslal prošnjo na vrhovni sovjet v Moskvi, da bi mi pomagal najti Vladimirja. Tudi oni ga niso mogli izslediti. Izgini-l je tako brez sledu, kot da bi doživel enako usodo kot moj oče, ali pa je še danes v izgnanstvu v kakšnem ujetniškem taborišču. Kljub vsemu nisem izgubil upanja, da bi ga še kdaj našel živega...

Od svojega četrtega leta dalje sem živel pri tujih ljudeh, s šestim pa so me poslali v državni otroški dom. Od rosnih let dalje nikoli nisem poznal nežnosti in poljubov matere in očeta. Nihče ni prišel zjutraj k meni in mi rekel: „Pojej zajtrk in bodi priden v šoli!“ Prepričav sem, da si vsakdo lahko predstavlja, kako važne so te preproste besede za vsakega otroka in kako opeharjeno je vse življenje, če jih ne nosiš v srcu.

Morda je bila to največja praznina, ki sem jo začutil kot sedemnajstletni gojenec pomorske akademije v Leningradu. Da ne bi izgubljal časa, sem takoj, ko sem zvedel za podpolkovnika Dobrinskega, ki bi mi lahko razjasnil kaj v zvezi z mojimi starši, odšel v njegovo oporišče. Potrkal sem na njegova vrata in ko mi je odprl, dejal: „Jaz sem sin Nikolaja Ivanoviča Kurdakova.“

Za hip me je zbegano pogledal. Nato se mu je obraz razjasnil v smehljaj. „Seveda, saj te poznam. Zelo dobro se spominjam tvojega očeta. Pridi, vstopi!“ Predstavil me je svoji ženi, ki mi je kasneje pripravila bogato večerjo. Na mizi je bilo veliko vodke. Podpolkovnik mi jo je ponudil in spil sem le malo, zato pa je je on več. Bil je vse bolj sproščen in ni več mogel kontrolirati jezika. Besede so mu kar same letele iz ust in zvedel sem podrobnosti, dogodke iz očetovega življenja, ki so mi bili vse do tedaj prikriti.

„Seveda se ga spominjam, Ser-

gej,“ je začel pripovedovati. „Tvoj oče je bil zelo zanimiv in sposoben človek. Spoznal je, da se mora oprati grehov svojega očeta in postal je pravi komunist. Čeprav je končal le štiri leta šole, je bil dober vojak in politični aktivist, ki je zelo hitro napredoval. Bil je v mnogih bitkah, kjer je znova in znova tvegaval življenje za partijo. Posebno v Turkestanu, kjer je vodil brigado, ki je zatrla več uporov. Ko je izbruhnila vojna s Finsko, se je takoj prijavil kot prostovoljec na finski fronti. Vodil je brigado in bil zelo hla-

ber.“

Prevzet sem poslušal, ko so se pred menoj razkrivali drobci očetovega življenja.

Podpolkovnikova žena je skrbela za razpoloženje in možu zvesto nalivala vodko, ki jo je še zahteval in še pil. Tudi sam sem srkal in poslušal. „Bojeval se je tudi v drugi svetovni vojni in vodil tankovsko enoto pod generalom Rokosovskim. Služil je pošteno in užival velik ugled. Bil je mnogokrat odlikovan. Po vojni sva se tesno spoprijateljila in in skupaj so naju poslali sem. Seveda, ko smo prišli, tu ni bilo ničesar. Dobili smo ukaz, da ustanovimo in zgradimo bazo za urjenje tankovske artilerije. Imel sem en čin manj od tvojega očeta in sem bil njegov pomočnik. Delal je trdo in marljivo, da je zgradil tako oporišče, kot ga sedaj vidiš. Si videl vso to prostranost? Vse to je delo očetovih rok. Res sem mu pomagal, vendar je vse v glav-

nem rezultat njegovega dela. Tvoj oče ni bil le zelo dober vojak, bil je prav tako zvest politični aktivist. Stoodstotno je podpiral Stalina.“

„Kaj pa se je zgodilo, ko je prišel Hruščov?“ sem vprašal.

„Ja, takrat so se stvari obrnile na slabše. Spominjam se neke noči, noči, ko sem bil tukaj na straži. Pripeljal je avto, nekaj ljudi je vstopilo in vprašali so po tvojem očetu. Povedal sem jim: Ni ga tukaj. Doma je. Zjutraj bi me moral zamenjati na straži, vendar ga do osmih, ko bi moral priti, ni bilo. Poslal sem ponj, da bi ugotovil, kaj je narobe. Ponoči so ga odpeljali. Te zanima, zakaj so ga odpeljali? Vidim ti vprašanje v očeh. Veš, Sergej, razumeti moraš, da je Hruščov prevzel oblast od Stalina in da so bile hude borbe v partijskem vrhu. Tam se stvari ne morejo spreminjati hitro, ampak počasi, po stopnjah. Da bi si utrdil oblast, je Hruščov zapovedal odstranitev tistih visokih funkcionarjev, za katere se je vedelo, da so podpirali Stalina. To akcijo so morali izpeljati skrivaj in postopoma, da ne bi zbujali suma. Zato so tvojega očeta odpeljali sredi noči. Služil je komunizmu kot le malokdo od tistih, kar sem jih poznal, in je tudi izginil kot mnogi, ki sem jih poznal. Dva dni zatem, ko so ga odpeljali, je prišel nekdo v naš štab, tukaj v oporišču, in se razglasil za novega vodjo baze. Povedal je: Kurdakov je bil slab človek in je sedaj v preiskavi. To

je zadnje, kar sem slišal o tvojem očetu. Preprosto izginil je, nikoli več ga ni nihče videl. Ali razumeš, Sergej?“

Razumel sem. Sem res? Podpolkovnik mi je povedal, da bi moj oče prav gotovo bil general, če bi preživel. Bil pa je preveč močna osebnost, da bi mu Hruščov dovolil živeti. Zato, da je utrjeval svojo oblast, je Hruščov uničil njegova očeta, ki je skoraj vse svoje življenje služil komunizmu.

Podpolkovnik je nadaljeval: „Tvoja mati ni dolgo živela. Mislim, da je umrla štiri mesece po tem, ko je tvoj oče izginil. Sergej, prav res, od trpljenja ji je počilo srce. Izgubila je voljo do življenja. Spominjam se njene smrti in da smo takrat izgubili sled za teboj. Ne vem, kaj se ti je potem zgodilo. Če bi te, sina svojega starega tovariša in prijatelja, lahko našel, bi ti pomagal, kolikor bi mogel.“

„Mimogrede, Sergej,“ me je vprašal, „kaj se je zgodilo s teboj potem, ko sta ti umrla oče in mati?“

Okrog 3.000 slovenskih fantov in deklet se je udeležilo svetovnega romanja miru in sprave v Parizu in se pridružilo mladini vsega sveta. 29. decembra sta jim pred odhodom naševala v stolnici nadškof Šuštar in pri frančiškanih škof Kvas. Na mednarodno novoletno molitveno srečanje mladih jih je spremljalo nad 40 duhovnikov.

IZ SLOVENIJE

Mons. Kvas — generalni vikar

Mons. Jožef Kvas, ljubljanski pomožni škof in škofov vikar, je bil s 1. januarjem imenovan za generalnega vikarja ljubljanske nadškofije.

Praznovanje božiča 1988 v Sloveniji

Dva dni pred božičem je predsednik RK SZDL Jože Smole voščil veseli božič in poudaril kot božične dobrine mir, dobroto in družinsko srečo.

Na televiziji so že pred božičem napovedali spored "ob družinskem prazniku": božično poslanico nadškofa šuštarja na sveti večer, dogajanja iz Vatikana v Zrcalu tedna, oddajo „Družina včeraj in danes“, prilagojeno le božičnemu večeru. Nadškofovo polnočnico iz ljubljanske stolnice je prenašal radio Ljubljana, božično zorno mašo pa radio študent. Radio Maribor je imel na sveti večer enourni božični program.

Tudi slovenski dnevni tisk je prinesel članke o božiču, tako Delo, Dnevnik, Nedeljski dnevnik in vsi drugi listi. Prav tako je božič odmeval v radijskih oddajah. Nadškofovo polnočnico so prenesli RTV Ljubljana, radio Trst, Stockholm, London, Vatikan; časopisi Delo, Dnevnik, Primorski dnevnik Kmečki glas, Naš delavec, Gorenjski glas. Slovenski metropolit je dejal med drugim:

„Ob koncu tega za naš slovenski narod in za vso Jugoslavijo tako razgibanega leta je naša želja po svobodi, resnici, pravičnosti, miru,

medsebojnem spoštovanju, razumevanju in prijateljstvu še močnejša. V svojem bogatem krščanskem, splošno človeškem, kulturnem ter še posebej slovenskem narodnem izročilu pomeni ravno praznovanje božiča novo upanje, da se bodo ta hrepenjenja, pričakovanja in prizadevanja uresničila.“

„Nova obletnica Kristusovega rojstva pomeni, da se z božičem spet začne nekaj novega v znamenju življenja, ne umiranja, dobrote, ne nasilja, ljubezni, ne sebičnosti, svobode, ne usuznjenosti, luči, ne teme, ne malodušnosti in obupanosti, ampak novega upanja.“

Verniki so napolnili ljubljansko, mariborsko in koprsko stolnico ter druge cerkve kot najbrž še nikoli po koncu vojne.

Ker je bil božič na nedeljo, ni bilo spornega razpravljanja o praznovanju božiča kot druga leta, ker je božič v Sloveniji še vedno uradno delaven dan.

Ob 70-letnici smrti Ivana Cankarja

je bila 12. decembra v dvorani Teološke fakultete v Ljubljani spominjska akademija. Dekan TF dr. Rafko Valenčič je imel uvodno besedo, glavni urednik Nove revije pesnik in pisatelj Jože Snoj je govoril o „Cankarjevem Bogu kot ponotranjenem krščanskem Bogu“, nadškofijski referent za versko izobraževanje odraslih dr. Rudi Koncilija je imel misel: „Cankar o Kristusu“. Z recitalom in pesmijo je sodeloval zbor župnije Ljubljana-Polje.

KJE JE KAJ

LETO 38

MAREC-APRIL 1989

POSTNI ČAS IN VELIKA NOČ

Velikonočno voščilo Dž	129
Jezusove besede s križa (France Rozman)	130
Križ (Lojze Kozar)	135
Od cvetne do velike nedelje (Kristjan moli)	137
Vrskaj, harfa duše! (Vladimir Kos)	140
Glej, tvoja mati (Metod Pirih, koprski škof)	141
Četrta postaja (Ivan Cankar)	142
Nedelja (Ivan Cankar)	144
Velika noč (Vladimir Truhlar)	146
Skoraj kakor v epu (Vladimir Kos)	173

„IMELI SMO MOŽE...“

Pred tremi leti nas je zapustil msgr. Anton Oršhar (France Pernišek)	147
Dr. Janez Janež — 40 let misijonski zdrav- nik (Stanko Jerebič)	153
Škof Rožman je bil velik Slovenec (intervju „Mladine“ s škofom Leničem)	160
Univ. prof. dr. Milan Komar prejel Odlič- je božjega Učenika	166
Dr. Tine Debeljak — umrl	176

NAŠE STALIŠČE

Mimo dnevnih novic (Marko Kremžar)	167

IZ DNEVNIKA

In življenje teče naprej... (Fr. Pernišek)	170

ZA DRUŽINO

Rojstvo (Sheila Kitzinger)	174
So nekateri samski (Vital Vider)	177

ZA KRŠČANSKO ŽIVLJENJE

Kako prav živeti (Alojzij Šuštar, nadškof)	179
Sveto pismo — moj vsakdan (Fr. Rozman)	181
Bogoslužna znamenja pri sveti maši (Lojze Kozar)	183

PODLISTEK

Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdjakov) ..	186

IZ SLOVENIJE

Praznovanje božiča 1988 v Sloveniji	191

Malo za šalo...

„Slišim, da si svoji ženi naredil
vzneseno predavanje o varčevanju.“

„Dobro si slišal.“

„In kakšen je bil uspeh?“

„Prenehal sem kaditi!“

— — —

„Gospa Gromova, kot pričo pred
sodiščem vas moram opozoriti, da
govorite resnico. Vi trdite, da ima-
te dva brata, vaš brat pa je prise-
gel, da ima samo enega!“

— — —

„Mami, ali je res, da me je pri-
nesla štorklja?“

„Seveda, dragi otrok.“

„Zakaj pa me je pustila prav tu-
kaj?“

„Ker je hotela imeti mir.“

— — —

„Dragi,“ pravi Hrenova svojemu
možu, „kateri doprsni kip naj kupim
za na klavir: Mozartovega ali Bee-
thovnovnega?“

„Vsekakor Beethovnovnega,“ odvr-
ne mož, „kolikor vem, je bil popol-
roma gluhi.“

— — —

„Tvoja žena ima prav angelsko
potrpežljivost z otroki.“

„Res je. Sicer pa ima za sabo
dolgo šolo potrpežljivosti: več let je
bila namreč prodajalka v trgovini s
čevlji.“

— — —

„Gospod, ali že dolgo čakate pred
telefonsko govorilnico?“ vpraša da-
ma srednjih let.

„Samo tri minute, draga gospa,“
odvrne možki. „Ko sem pred dvema
urama slišal, da ste rekli na svide-
nje, sem šel še v kino.“

Uvoženo od doma

Napake nezmotljivih so vedno
usodne.

— — —

Kdaj bo papež obiskal Jugoslavi-
jo? Ko bodo razmere dovolj dozo-
rele, da ji bo dal sveto maziljenje.

— — —

Lahko je živeti od danes do jutri,
če si se že včeraj nagradil.

— — —

Kaj nimamo pravice vsaj lajati,
če že živimo kot psi?

— — —

Trditev „nič nas ne sme prese-
neti“ je izboljšana. Sedaj se gla-
si: „Nič več nas ne more presene-
titi.“

— — —

Kdor ni z nami, je pred nami.

— — —

Med klovni in politiki ni veliko
razlike. Klovni so navadne pametni, a
želijo vzbuditi vtis, da so neumni.

— — —

Naša avantgarda je kljub vsemu
zadovoljna s svojim premoženjskim
stanjem.

— — —

Če je verjeti temu, kar vidim na
TV in berem po časopisih, potem se
mi zdi, da je preveč odprtih vpra-
šanj in premalo zaprtih tovarišev.

— — —

Mi bomo nasankali tudi poleti.

— — —

Glava, ki kima, je še vedno na
vratu.

— — —

Od nekdanj smo odprta država:
nikdar nismo imeli kaj skrivati: Zdaj
nimamo kaj pokazati.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad intelectual No. 90877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1989: ⌘ 390.- in izdatki za pošto; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Stare, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Stare); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 90877. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.